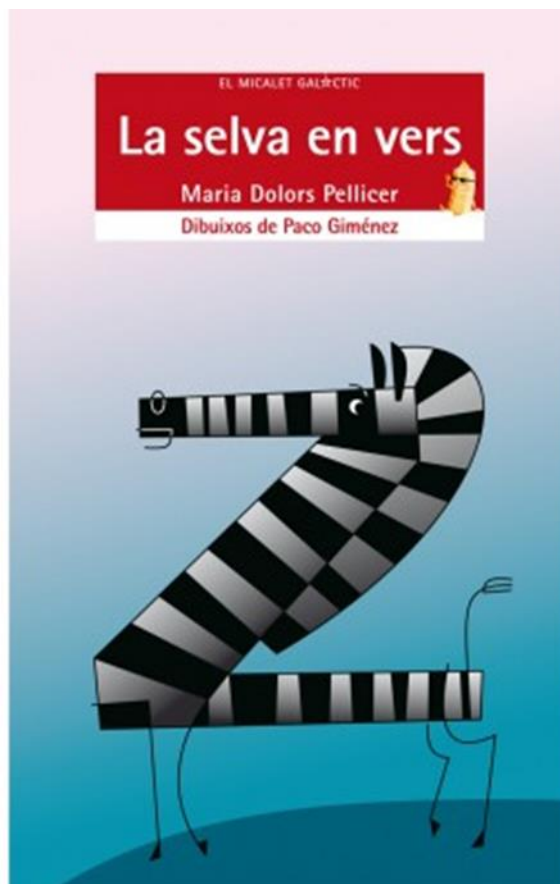

GUST PER LA LECTURA 2021-2022

EDUCACIÓ PRIMÀRIA: CICLE SUPERIOR GUIA DIDÀCTICA

GUST PER LA LECTURA 2020-2021

LA SELVA EN VERS

Guia didàctica

Cicle superior d'Educació Primària

Margarida Prats Ripoll

Departament d'Educació

Subdirecció General de Plurilingüisme

Servei de Suports i Recursos Lingüístics

Setembre de 2021

Atès el caràcter docent d'aquesta publicació, per a la citació de fragments de textos d'altri i la reproducció de fotografies procedents d'obres publicades (de les quals se cita adequadament la font i el nom de l'autor) ens acollim al dret de citació reconegut a l'article 32.1 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la Protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; per tant, aquest treball està exempt de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Compartir 3.0 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original. La llicència completa es pot consultar a: [Llicència creative commons](#)

ÍNDEX

1.	INTRODUCCIÓ.....	5
2.	OBJECTIUS DE LA LECTURA	6
3.	L'OBRA.....	7
3.1	Presentació.....	7
3.2	L'autora i l'il·lustrador	7
3.3	Característiques del gènere dels bestiaris en aquesta obra	8
3.4	Estructura	8
3.5	Tipus de poemes i recursos retòrics.....	8
3.6	Funcions de les imatges	9
4.	SELECCIÓ DELS POEMES	10
5.	ACTIVITATS PRÈVIES A LA LECTURA DEL LLIBRE.....	10
	Activitat 1. Conèixer els autors del llibre	11
	Activitat 2. Anticipar el tema i els protagonistes de l'obra	11
	Activitat 3. Activar els coneixements previs dels alumnes i motivar la lectura del llibre	12
6.	ACTIVITATS PER ACOMPANYAR LA LECTURA DELS POEMES	12
6.1	Poemes amb referents literaris.....	12
	Poema: Bou	12
	Poema: Cigne.....	14
	Poema: Formiga	15
	Poema: Llop.....	18
	Poema: Dofí.....	20
	Poema: Nàutil.....	22
	Poema: Mussol.....	25
	Poema: Impala.....	27
	Poema: Quica	29
6.2	Poemes amb referents musicals	31
	Poema: Elefant	31
	Poema: Oques	33
	Poema: Ocell	34
6.3	Poemes amb referents culturals	36
	Poema: Colom	36
	Poema: Lleó.....	38
	Poema: Jaguar	39

6.4	Referents de l'autora i el seu món	40
	Poema: Gat.....	40
	Poema: Papallones	42
7.	ACTIVITATS POSTERiors A LA LECTURA	44
7.1	Treball de recapitulació d'aprenentatges conduït per l'ensenyant.....	44
8.	BIBLIOGRAFIA.....	47

1. INTRODUCCIÓ

Aquesta guia didàctica aporta informacions i propostes d'activitats per fer viure la poesia a l'alumnat de CS a partir de la lectura guiada del llibre *La selva en vers*. Es parteix de la hipòtesi que els poemes sobre animals humanitzats poden ser una interessant i motivadora porta d'entrada a la descoberta de les possibilitats expressives de la llengua i poden esdevenir un dels primers graons per fomentar el gust de lectura d'obres de poesia. D'altra banda, es considera que aquest singular bestiari pot ser un bon punt de partida per treballar les interrelacions textuais en un text literari, ja que l'autora parteix de referents literaris i culturals, molts dels quals poden ser coneguts pels alumnes, per presentar-nos els animals. Així, aquesta opció permet resseguir la migració d'animals de rondalles, faules, frases fetes, cançons o símbols culturals a poemes, afavoreix associacions amb l'imaginari col·lectiu i esperona la creació de nous poemes a partir d'altres tries d'animals d'aquest imaginari, cosa que contribueix a l'educació literària de l'alumnat. El llibre pot esdevenir el fil conductor de projectes sobre els animals que integrin coneixements de diversos àmbits del currículum d'educació primària: lingüístic, artístic i d'educació en valors.

Després de presentar els objectius de lectura del poemari i de les informacions sobre l'obra i els seus creadors, la poeta i l'il·lustrador, s'informa dels poemes seleccionats com a base de les activitats que s'aporten seguidament. Aquestes activitats es presenten organitzades al voltant del procés lector: activitats prèvies a la lectura del llibre, activitats per acompanyar la lectura del llibre i activitats posteriors a la lectura.

En les activitats que precedeixen la lectura del poemari es parteix de l'observació de la coberta, el lloc i la contracoberta per presentar-ne l'autora i l'il·lustrador i per propiciar hipòtesis d'anticipació sobre els animals que hi trobaran i inferències sobre com els seran presentats. També s'activen els coneixements previs de l'alumnat sobre els animals que coneixen i sobre els que apareixen en contes, cançons, pel·lícules o sèries. Es posarà èmfasi en la informació de l'autora a "Notes sobre *La selva en vers*" perquè mostren el tret més significatiu d'aquest bestiari.

Pel que fa a les activitats que acompanyen la lectura dels poemes del llibre, se segueix les tres fases del procés lector aplicat a cada poema. En la primera fase, les activitats que precedeixen la lectura del text s'inicien amb alguna pregunta a partir del títol. Tot seguit es fa el **contacte amb el llenguatge poètic** a partir d'un acostament oral al poema, d'una versió musicada o de la lectura en veu alta de l'ensenyant; en una atmosfera relaxada, es fa viure el poema i s'observen les reaccions de l'alumnat.

En la fase de lectura del text, les activitats actuen com a fil conductor per ajudar a la construcció conjunta del poema i per anar descobrint el tipus de referent en cada cas i "la màgia" que fa el poeta a partir d'aquest referent per a la creació d'un nou text (què tria, com ho tracta, què hi afegeix, com tracta els trets zoològics) per oferir una mirada diferent dels animals. L'alumnat ha d'adonar-se que la poeta parteix d'un referent literari o cultural de l'animal i que hi pot afegir referents zoològics i missatges ètics. En aquesta fase, l'alumnat anirà descobrint **com és el llenguatge poètic**. Per afavorir aquest descobriment, es treballa la musicalitat de les paraules, a partir del ritme i la rima, les analogies, les imatges, les comparacions i les metàfores; en alguns poemes es proposa relacionar el text i la il·lustració per fer interrelacions amb els trets de l'hàbitat, accions o trets físics dels animals. Es recomana preparar amb cura cada conversa literària: crear un ambient relaxat i afavorir la participació de tot l'alumnat.

Finalment, en la tercera fase, les activitats posteriors a la lectura del poema giren al voltant de la creativitat en diversos àmbits: escriptura de poemes a partir de protagonistes de contes coneguts o d'escenes de relats que continguin animals; poemes a partir de frases fetes que continguin noms

d'animals, de cançons sobre bèsties o de símbols; transformació dels poemes en imatges, i dramatització de poemes.

Pel que fa a les activitats posteriors a la lectura del llibre, se'n proposen per recuperar les anticipacions i hipòtesis fetes pel grup abans de la lectura, amb l'objectiu de comprovar què havien encertat i per afegir informació sobre què han après i què han sentit amb la lectura dels poemes, però també per aprofundir en el gènere dels bestiaris i per compartir aprenentatges i vivències al llarg de la lectura dels poemes del llibre.

Com a activitat de síntesi final, en proposem una de relacionada amb els referents literaris, musicals i culturals del poemari: una tria de poemes d'altres autors sobre els animals del llibre. També proposem fer una recopilació dels poemes i les il·lustracions del grup classe creades en aquesta fase del procés lector.

L'estructura d'aquest bestiari afavoreix el treball de recapitulació, que contribuirà a enriquir l'itinerari lector del grup i a viure la importància de les relacions intertextuals en la creació literària. L'estructura de les activitats respon a la creença que educar és ensenyar a observar, reconèixer, relacionar, valorar, crear i compartir.

Aquesta guia es complementa amb el dossier didàctic sobre bestiaris, comú als tres cicles de primària, i amb el quadern per a l'alumnat d'aquest cicle per a ús individual.

2. OBJECTIUS DE LA LECTURA

El principal objectiu de la lectura guiada de *La selva en vers* és fomentar el gust de la lectura d'obres poètiques i actuar com a incentiu del desenvolupament de l'hàbit lector d'aquest gènere literari. Sens dubte, aquest poemari pot esdevenir una eina adequada per gaudir de la musicalitat de les paraules i de la capacitat per comunicar sensacions i emocions dels textos poètics i per aconseguir aquests altres objectius:

- endinsar l'alumnat al gènere dels bestiaris,¹ descobrir-ne les principals característiques i propiciar la comparació de mostres de poemes sobre el mateix animal de diversos autors de llibres d'aquest gènere;
- descobrir la capacitat de divertir, commoure i informar dels poemes sobre animals;
- fomentar la participació de l'alumnat en les converses literàries per expressar emocions i opinions sobre els poemes;
- promoure la implicació dels alumnes en l'hàbit de lectura autònoma;
- estimular la imaginació i la creativitat a partir del llenguatge verbal, visual, musical i corporal;
- incitar a compartir el que han après a partir de les activitats amb la resta de membres de l'escola, famílies i entorn del centre;
- aconseguir la implicació dels lectors en la descoberta dels referents literaris i culturals que tria l'autora per construir els poemes, què hi afegeix i què canvia;
- reconèixer alguns trets lèxics i morfosintàctics de la variant valenciana;
- fomentar activitats de creació de poemes a partir de textos provinents del folklore, de la mitologia i de poesies d'altres autors.

---

¹ A la introducció del dossier didàctic per als tres cicles d'educació primària hi ha una aproximació al gènere.

3. L'OBRA

3.1 Presentació

La selva en vers és el quart poemari de l'autora. Ha tingut molt bona acollida entre els lectors, va ser molt ben valorat per la crítica de la revista *Faristol* i va merèixer el Premi de la Crítica de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana. El llibre conté trenta-sis poemes escrits per M. Dolors Pellicer i il·lustrats per Paco Giménez. El títol i la il·lustració de la coberta ens avança que els protagonistes seran els animals i el text de la contracoberta aporta informació sobre els referents dels animals d'aquesta selva.

PELLICER, M. Dolors. *La selva en vers*. Il·lustracions: Paco Giménez. Alzira: Bromera, 2009.

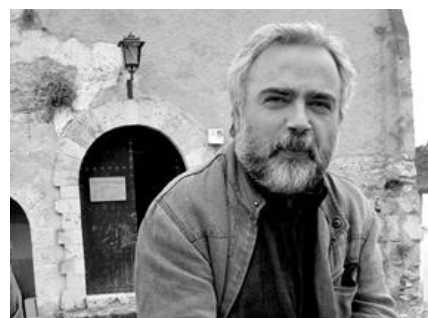
3.2 L'autora i l'il·lustrador

Maria Dolors Pellicer va néixer a Oliva, comarca de la Safor (País Valencià). Va estudiar Magisteri i Filologia Catalana, i ha treballat com a mestra al CEIP Ambra, de Pego. Ha estat membre dels moviments de renovació pedagògica i compromesa amb la innovació educativa. Va començar escrivint narrativa per a infants, el 2003 va publicar el primer poemari i des d'aleshores n'ha publicat nou més. *La selva en vers* és el seu quart llibre de poemes i un dels que ha rebut més reconeixements i guardons. En la seva obra poètica s'hi poden distingir els següents eixos temàtics: elements naturals i paisatgístics, els animals, l'escola i els infants, la nit i els somnis, les preocupacions socials i ètiques.

També ha col·laborat en diverses iniciatives de difusió de la poesia per a infants per encàrrec d'editorials i altres institucions. Ha participat, amb una vintena de poemes, en el llibre de lectura *Pluja de lletres*, de l'editorial Voramar-Santillana per a diversos nivells de l'ensenyament primari. Ha col·laborat amb diversos poemes en el llibre de la falla infantil "Plaça de la Malva", d'Alzira, els anys 2007, 2008 i 2010, i ha col·laborat, amb un parell de poemes, en l'opuscle que edita la biblioteca de Pego per la commemoració del 75è aniversari.

Paco Giménez va néixer a València l'any 1954 i des del 1982 es dedica al sector infantil i juvenil amb l'elaboració d'il·lustracions per a contes, novel·les i poemaris. Durant la seva trajectòria ha obtingut diferents guardons com el Premi Pigall, el 1989, el Premi al Llibre en Valencià Millor Il·lustrat del 2002 i el Premi Nacional d'Il·lustració del Ministeri de Cultura i Esport corresponent al 2019. El jurat d'aquest premi, que s'atorga a il·lustradors que han tingut una intensa relació amb l'edició literària, reconeix la qualitat al llarg d'una trajectòria de més de quaranta anys i un estil característic: la lleialtat a la línia i la geometria assimilada d'algunes de les avantguardes històriques de les arts visuals.

Ha participat en les exposicions professionals més importants del sector com la Biennal d'Il·lustració de Bratislava en tres ocasions i és cofundador, president i vicepresident de l'Associació Professional d'Il·lustradors de València i cofundador i secretari de la Federació d'Associacions d'Il·lustradors Professionals.

3.3 Característiques del gènere dels bestiaris en aquesta obra

La selva en vers s'inscriu en les obres de poesia per a infants que parteixen de la llarga tradició dels bestiaris, aquelles obres que parlaven dels trets físics, els costums i els comportaments dels animals per explicar la conducta humana.² Tanmateix, en els poemaris actuals sobre les bèsties de la poesia per a infants no es pretén tipificar personatges humans a través de la descripció d'animals amb intenció satírica o simplement descriptiva; es recrea aquella tradició, s'actualitza i s'ofereix una altra manera de mirar el món que ens envolta exemplificada en els animals. El principal tret que té en comú el conjunt de bestiaris és la personificació dels animals i l'ús d'imatges poètiques, comparacions i metàfores.

El tret més original d'aquest bestiari és que els referents dels animals, en la majoria de poemes, no són el referent zoològic, sinó un altre de tipus literari o cultural, tal com ho explica l'autora en unes notes al llibre: "En cada poema d'aquest bestiari hi ha una referència més o menys explícita a algun element que, per cultura, compartim." Un altre tret que el diferencia de la major part de bestiaris per a lectors infantils és la incorporació de crítiques a diversos aspectes de la societat al final d'alguns poemes; a tall d'exemple, en trobem sobre la contaminació a "Oques", sobre el canvi climàtic a "Dofí" i sobre especulació a "Rata".

Entre els animals protagonistes de *La selva en vers* n'hi ha uns quants dels més presents als bestiaris precedents com la formiga, la serp o la zebra, cosa que facilita la comparació de poesies sobre el mateix animal de diversos autors.

3.4 Estructura

Els poemes es presenten ordenats seguint un criteri alfabètic, com en altres bestiaris que l'han precedit (el cas d'Alfabestiar) o s'han publicat després (com els dos Bestiolaris de Josep Vallverdú). Hi ha lletres representades amb un animal i altres amb uns quants; així, trobem dos poemes per a les lletres B, O i R, quatre per a la lletra C i cinc per a la lletra P.

És interessant subratllar que hi ha poemes curts que faciliten la memorització, poemes narratius que faciliten el pas al llenguatge plàstic, poemes que parteixen d'embarbussaments i són un bon punt de partida per practicar alguns fonemes i poemes amb intervenció de dos personatges que es poden dramatitzar o consentir.

3.5 Tipus de poemes i recursos retòrics

Els poemes d'aquest bestiari es construeixen a partir de referents literaris i culturals i es poden distingir diversos grups en funció dels diferents procediments de recreació del text de procedència, que van des de la fidelitat al referent triat fins a l'ús de referents com a pretextos, amb estadis

---

² Al dossier didàctic comú per als tres cicles de primària s'hi presenta una visió panoràmica de la presència dels bestiaris en la història de la poesia infantil en llengua catalana, des del començament fins a la segona dècada del segle XXI.

intermedis. Seguint la proposta de Pilar García Aparicio (2011), podem distingir quatre tipus de poemes:

- En el primer grup, hi ha els poemes que mantenen fidelitat estricta al referent triat, tant si és un personatge (a “Cigne” té com a referent el protagonista de *L’aneguet lleig*) com una frase feta (a “Porc” parteix de la dita “del porc, tot se n’aprofita”).
- En el segon grup, hi trobem poemes que es basen en algun aspecte del text de referència, ja sia l’inici d’un relat popular, com és el cas de “Caragol”, que parteix de l’inici del conte de fórmula fixa *L’herba de poniol*, o “Bou”, poema que focalitza l’escena en què el bou està a punt de menjar-se el Patufet i hi afegeix un element: la lluna, personificada, que s’esglaia davant del que ha de passar. El poema “Cabra” se centra en els consells que la mare cabra dona a una filla del conte *Les set cabretes* per resistir les paraules persuasives del llop, i a “Vaca” es mostra el procés de curació d’aquest animal de la ceguesa; el referent de *La vaca cega*, de Maragall, serveix de punt de partida del poema narratiu.
- En el tercer grup, s’hi situen els poemes que mantenen els elements del text de procedència, però n’alteren l’enfocament o el punt de vista. Poden presentar variacions relacionades amb l’enfocament, com és el cas de “Rata”, que acaba a la panxa del gat per especuladora; de “Borreguet”, que conté una apel·lació a l’autonomia per aconseguir aliments; de “Formiga”, on se subratlla la poca solidaritat amb la cigala, perquè aquesta alegra el formiguer amb els seus cants a l’estiu; de “Llop”, on es relaciona la feblesa de les edificacions amb les males condicions de treball dels obrers, o de “Quica”, on es canvia *camacurta* per *cantarica*.
- En el quart grup, s’hi agrupen els poemes que tenen poc a veure amb el referent, hi sol aparèixer com a mer pretext. A “Nàutil” es descriu l’animal i, quan es fa de nit, “com si fora un submarí / es capbussa al fons del mar”; la referència al submarí i el nom de l’animal seran pistes per descobrir el referent d’una obra de Jules Verne. A “Jaguar” el lector decidirà si la poeta parla de l’animal o del cotxe d’aquesta marca.

Els versos són curts, hi trobem els heptasíl·labs agrupats en quartetes, moltes combinacions de versos de tres i set o vuit síl·labes; la rima que predomina és l’assonant. La mètrica és força variada, la major part de poemes són formats per diferents combinacions de versos d’art menor, o l’estructura de sonet a “Aranya”.

Pel que fa als recursos retòrics, trobem personificacions, imatges visuals; comparacions, metàfores i onomatopeies. En alguns poemes, com a “Llop”, es recuperen les cantarelles dels contes que actuen com a referents.

Un altre aspecte interessant de treballar és la descoberta dels referents dels poemes i del tipus de relacions que s’estableix entre el text de què es parteix i el poema creat per l’autora. També es poden distingir els poemes que fan servir elements zoològics de l’animal, encara que parteixin d’una frase feta, com és el cas de “Mussol”, d’aquells altres que no els tenen en compte, com “Porc”.

3.6 Funcions de les imatges

Les il·lustracions de Paco Giménez, senzilles i delicades, amb el joc només de tonalitats de negre i gris, aconsegueixen un alt grau d’expressivitat mitjançant la finesa del traç i lleialtat a la línia.

Aquestes il·lustracions reforcen el missatge del poema de maneres diferents:

- aporten pistes per trobar referents literaris a “Gos”, “Dofí”, “Nàutil”, o musicals a “Ocells” i “Borreguet”;
- exemplifiquen el joc que fa de referent de literatura oral a “Gallina”;
- expressen la càrrega emotiva del poema a “Gat”;
- contribueixen a subratllar la polisèmia del nom d’animal a “Jaguar”;
- subratllen la moralitat del poema a “Cabra”, “Llop” i “Oques”;
- en algun poema hi aporten una pista desorientadora, com a “Lleó”.

4. SELECCIÓ DELS POEMES

Proposem activitats per a una vintena de poemes que abracen les diverses tipologies de referents que utilitza l’autora; en unes quantes ocasions, proposem tot el procés per a un poema que parteixi d’un tipus de referent literari, musical, cultural o de l’univers propi de l’autora i el relacionem amb altres poemes de l’obra que parteixen del mateix tipus de referent.

En la tria de poemes, hi hem inclòs mostres de composicions del poemari, segons la tipologia de referents que usa la poeta:

- **referents literaris:** protagonistes de rondalles o al·lusions a personatges de textos clàssics; desplegament de frases fetes o de creences, embarbussaments;
- **referents musicals:** cançons, cantarelles de jocs infantils;
- **referents culturals:** símbols relacionats amb la pau, el cinema;
- **referents de l’univers de l’autora:** animals i referents del mar.

Aquests diferents tipus de poesies incideixen en la tria d’activitats, sobretot en les converses literàries i en les propostes de creació de la darrera fase de la lectura. Encara que en la distribució de poemes en grup partim del tipus de referent de cada composició, també treballem els diversos recursos retòrics dels poemes i remetem a altres textos que continguin els mateixos recursos.

No cal fer les activitats de tots els poemes, és més recomanable fer una tria adequada al grup classe i dedicar temps a fer el procés de reconstrucció del poema i a alguna activitat de creació.

5. ACTIVITATS PRÈVIES A LA LECTURA DEL LLIBRE

Proposem activitats a partir de l’observació de la coberta i contracoberta del llibre per presentar l’autora i l’il·lustrador, per generar hipòtesis a partir del títol o sobre el tema, per anticipar de quins animals ens parlarà i per fer hipòtesis sobre com es presentaran a partir de les il·lustracions.

Podem començar amb l’observació de la coberta i la lectura de la contracoberta; seguidament, encetem una conversa amb preguntes com:

- Us agrada la coberta?
- Què hi veieu?
- Podeu reconèixer els animals que surten a la coberta i a la contracoberta?

Després de llegir el text de la contracoberta, podem encetar una conversa sobre els referents literaris

i musicals dels animals que hi surten.

Seguidament, la conversa pot girar al voltant de tres eixos que generaran tres activitats diferents.

Activitat 1. Conèixer els autors del llibre

Propòsit: aproximar l'alumnat a l'autora i a l'il·lustrador.

Aportem un breu apunt biogràfic sobre M. Dolors Pellicer i Paco Giménez que es pot ampliar amb la informació de l'apartat "Obra". Formulem preguntes per retenir informació i per captar l'atenció de l'alumnat:

- On va néixer?
- Ha escrit més llibres de poemes?
- De quin ofici ha treballat?

Després d'observar les mostres d'il·lustracions de la web de l'Il·lustrador³ establim una conversa:

- Quins dos trets us criden l'atenció? [Fem-los adonar de la importància de la línia i de l'ús de formes geomètriques.] Hi ha dos animals il·lustrats de *La selva en vers* (la formiga i el tigre).

Activitat 2. Anticipar el tema i els protagonistes de l'obra

Propòsit: a partir del títol, fer hipòtesis sobre els protagonistes de l'obra i, a partir de les il·lustracions de la coberta i de la informació de la contracoberta, fer hipòtesis sobre els tipus d'animals que trobarem al llibre i sobre com es presentaran.

Demanem que es fixin en dos **elements de la coberta**: el títol i la il·lustració. Aturem-nos en el títol de l'obra:

La selva en vers

Quan diem selva, a què ens referim? [Grans boscos amb gran diversitat biològica; és l'hàbitat de dues terceres parts de la fauna i de la flora del planeta.] La il·lustració de la coberta inclina a situar el contingut del llibre en la fauna. La segona part del títol, "en vers", ens indica que els animals seran presentats en poemes.

Tot seguit, examinem la **contracoberta**. Llegim el text i preguntem quins contes i cançons dels animals que cita coneixen. Preguntem si reconeixen l'animal dibuixat a la contracoberta. Aturem-nos en el mot "bestiari" per, a partir del context, deduir-ne el significat. També podem comentar la definició al DIEC2:

"Gènere poètic aparegut modernament consistent en la tipificació de personatges humans per mitjà de la descripció d'animals, amb intenció satírica o simplement descriptiva."

---

³ <https://www.pacogimenez.com/ca/> [Consulta: 05/06/21]

Activitat 3. Activar els coneixements previs dels alumnes i motivar la lectura del llibre

Propòsit: establir connexions entre les informacions de la contracoberta i les notes de l'autora i el que saben dels animals de contes, cançons o pel·lícules.

Conversa amb tot el grup classe per relacionar els títols de l'índex amb la informació de les notes de l'autora. Activar els coneixements sobre els animals protagonistes d'altres textos literaris o culturals.

Quadern de l'alumne (QA). Activitat 1⁴

Els alumnes disposen de coneixements previs valuosos sobre el gènere dels bestiaris, ja sigui per les activitats entorn de la lectura que s'han fet al centre al llarg dels diferents cursos o per les seves experiències amb el món dels llibres i la literatura. Trobem necessari fer-los emergir també des de la reflexió individual. Aquesta primera activitat del quadern planteja a l'alumne recordar animals protagonistes dels diferents contes i cançons que coneix.

QA. Activitat 2

Els autors dels bestiaris cerquen la seva inspiració en el món animal, però, a més, Maria Dolors Pellicer ha volgut incloure en els seus poemes referents literaris i culturals. A partir de la lectura de les "Notes sobre *La selva en vers*", reflexionem sobre un dels referents que cita l'autora, la creença "el gos, el millor amic de l'home"; es tracta d'imaginar què podrà dir sobre aquest animal i acompanyar-ho d'una il·lustració. A continuació, els alumnes faran el mateix procés amb dos referents triats per ells.

6. ACTIVITATS PER ACOMPANYAR LA LECTURA DELS POEMES

Partim d'una seqüència de tres fases que comença amb el contacte oral amb els poemes; continua amb una conversa al voltant del poema per descobrir de quina mena de referent es tracta, quins aspectes en tria, com el tracta en el poema, i acaba amb activitats de després de la lectura de tipologia diversa: escriptura de poemes a partir de referents literaris coneguts, lectura de poesies d'altres poetes sobre el mateix animal, transformació del llenguatge verbal en visual o pràctiques amb recursos retòrics com anàfores, enumeracions, comparacions i metàfores.

6.1 Poemes amb referents literaris

Poema: Bou

a) Activitats prèvies a la lectura

Activitat 1. Activació de coneixements previs:

- En quin conte que recordeu hi té un paper important un bou? [En el conte *En Patufet*.]

⁴ Assenyalades amb color lila hi trobareu les activitats del quadern de l'alumne amb la numeració que segueixen en el quadern. Al llarg de la guia didàctica es relacionen les activitats del quadern de l'alumne amb la proposta didàctica que es presenta. D'aquesta manera, el docent veurà quines activitats de la guia tenen un suport al quadern de l'alumne i podrà decidir com les fa amb els alumnes.

b) Lectura en veu alta del poema

Objectiu: acostar el poema a partir de l'oralitat i despertar interès per descobrir els referents literaris del text.

Activitat 2. L'ensenyant llegeix el poema en veu alta, el grup practica l'escolta atenta.

c) Anàlisi del poema

Objectiu: descobrir el referent literari del poema a partir dels elements que hi apareixen; adonar-se que la poeta només tria una escena del relat, que respecta el que hi diu i que hi afegeix un element.

Activitat 3. Formem grups de quatre persones. Llegeixen el poema en veu baixa i han de descobrir el referent literari, a partir de preguntes com ara:

- A quin conte fa referència aquest poema?
- Quin moment de la narració tria?
- Quins elements del conte conserva el poema?
- Hi afegeix algun element que no surt al conte? És fidel al que explica el conte?
(Un secretari del grup anota les respostes.)

Activitat 4. La màgia de la poeta. Posem en comú les respostes en una taula que es projecta per a tot el grup i van omplint les columnes. Descubrim quina escena del conte tria la poeta. Projectem la taula, posem en comú les respostes i van omplint les columnes.

Poema Referent literari	Referent del poema	Quins elements del conte conserva? Personatge	El poema és fidel al que explica el conte? Hi afegeix cap element? Quin?
Bou [Conte.]	[En Patufet.]	[Una part de la cantarella del Patufet, la mida del protagonista, "nanet", i l'acció de posar-se sota una col.]	[Sí.] [La lluna, que observa el que està a punt de passar.]

Activitat 5. Descubrim quina informació complementària aporta la il·lustració.

- Què porta el bou a la panxa?
- Quina relació té el paraigua amb el que passa a l'escena triada? [A causa de la pluja, el Patufet s'amaga sota la col i se'l menja el bou.]

d) Després de la lectura

Activitat 6. Per parelles, feu un punt de llibre amb el títol del poema "Bou", la lluna que ho observa i el Patufet amagat sota una col.

QA. Activitats 3 i 4

Aquestes activitats volen aprofundir una mica en la comprensió del poema des de la reflexió individual. Un exercici es basa a discernir la veritat o falsedat d'unes afirmacions i l'altre fa connexions entre l'alumne i l'estat d'ànim de la lluna que reflecteix el poema.

Poema: Cigne

a) Activitats prèvies a la lectura

Activitat 1. Preguntes per implicar a l'alumnat:

- Coneixeu protagonistes de rondalles o contes que siguin un cigne?
- Us agrada aquest animal?

Fem hipòtesis sobre el conte que va servir de punt de partida a l'autora per escriure el poema.

b) Lectura en veu alta del poema

Activitat 2

Objectiu: acostar el poema a partir de l'oralitat i despertar interès per descobrir el referent literari del poema.

Audició del poema musicat per Trobaversos a partir de l'enllaç

<https://www.youtube.com/watch?v=xED2ehDr8b8>

Aclarim el lèxic següent:

- Escarnir [burlar-se d'algú, ridiculitzar-lo].
- Preades [valuoses].

c) Anàlisi del poema

Objectiu: descobrir el referent literari del poema a partir dels elements que hi apareixen; adonar-se que la poeta refà el procés de transformació del personatge i que hi afegeix una comparació entre el pas d'aneguet lleig a cigne i les coses preuades que conté una moralitat.

Activitat 3. Reconstruïm l'argument del conte en què es basa el poema.

Propòsit: posar en comú l'argument que recorden de *L'aneguet lleig*.

Es formen petits grups i per torns van recordant l'argument del conte. Cada alumne el va escrivint al seu quadern. Es llegeix en veu alta i es distingeixen les tres parts del text narratiu: introducció, nus i desenllaç.

Activitat 4. La màgia de la poeta per convertir un conte en un poema.

Els grups han de descobrir els procediments que usa l'autora per escriure el poema a partir de la història de l'aneguet lleig. Els pot ajudar a respondre les preguntes següents:

- 1a estrofa: quin problema tenia l'aneguet?
- 2a estrofa: en què es diferenciava dels altres aneguets?
- 3a estrofa: era acceptat pels altres aneguets? Què li feien? Quan van canviar d'actitud i van passar a admirar-lo en comptes d'escarnir-lo?
- 4a estrofa: el pas d'aneguet a cigne va ser lent o ràpid?

Posada en comú. Projectem la taula, posem en comú les respostes i van omplint les columnes.

Poema	Referent del poema	Com transforma el conte en poema? Què tria per a cada estrofa?	El poema és fidel al que explica el conte? Per què creieu que canvia el títol? Què afegeix la poeta a la darrera estrofa?
Cigne [Conte.]	[<i>L'aneguet lleig.</i>]	1a [la diferència del personatge] 2a [explica en què es diferenciava] 3a [com el tractaven abans i després de descobrir el canvi d'ànec a cigne] 4a [compara el pas d'ànec a cigne amb les coses valuoses]	[Sí.] [Subratlla el final de la transformació.] [Una reflexió sobre el temps que demanen els canvis i els processos.]
En el pas del conte al poema, tria els elements imprescindibles per explicar la transformació de l'animal i el canvi de tracte que rep dels altres.			
Organitza aquests elements en tres estrofes i n'afegeix una altra on recorda que els canvis no són ràpids.			

d) Després de la lectura

Activitat 5. Educació en valors.

Muntem un debat a l'aula sobre el rebuig a altres persones.

Podem seguir un guió que contempli:

- els motius de rebuig (ser diferent, no complir els cànons de bellesa socials),
- les raons per canviar d'actitud (cal que el rebutjat canviï d'aspecte o podem valorar-ne les qualitats?).

També podem partir de la reflexió de la darrera estrofa: per aconseguir canvis, objectius, cal dedicar-hi temps.

QA. Activitat 5

En el llibre *La selva en vers* s'hi pot veure com text i imatge contribueixen a la comprensió del poema. En aquesta activitat demanem a l'alumne que visualitzi i reproduïxi les escenes que podrien acompanyar diferents estrofes del poema.

Activitat complementària

Els poemes "Cabra" i "Borreguet" també aporten un missatge que pot servir de punt de partida per a l'educació en valors. El primer conté els consells de la mare cabra per resistir les paraules persuasives del llop i el segon conté una apel·lació a l'autonomia per aconseguir aliments.

Poema: Formiga

a) Activitats prèvies a la lectura

Activitat 1. Plantegem als alumnes:

- Coneixeu cap protagonista de rondalles o contes que sigui una formiga i un altre animal? Fem hipòtesis sobre el conte que va servir de punt de partida a l'autora per escriure el poema.

b) Lectura en veu alta del poema

Activitat 2

Objectiu: acostar el poema a partir de l'oralitat i despertar interès per descobrir els referents literaris del text.

L'ensenyant llegeix el poema, el grup l'escolta atentament i pren nota de les paraules que no li criden l'atenció, perquè no les entén o no coneix.

Activitat 3. Lèxic per comentar:

- Xitxarra: insecte de la família dels cicàdids, de cos robust, amb el cap ample i les antenes molt curtes, d'ales grans, brillants i pràcticament transparents, que emeten un so estrident característic. <https://diccionarivalencia.com/xitxarra> [consulta: 10 desembre 2020]
El nom de *xitxarra*, en comptes de *cigala*, també s'usa al català d'alguns indrets de Lleida. *Afaenada* és sinònim d'enfeinada.
- Afaenada: ocupada en alguna feina. <https://dcbv.iec.cat/results.asp?word=afaenat> [consulta: 10 desembre 2020]
- Prenga: forma verbal del valencià que correspon a *prengui*.

Activitat 4. Llegim la faula *La cigala i la formiga*, de La Fontaine, versió de Xavier Benguerel.
Propòsit: comparar diverses versions d'una faula.

LA CIGALA I LA FORMIGA

La Cigala, que es desviu,
per cantar al llarg de l'estiu,
es troba desprevinguda
quan el fred va ser més rude.
No tenia a l'aixopluc
cap tros de mosca, cap cuc.
La fam que passa l'obliga
a trucar a ca la Formiga,
i li pidola uns quants grans
per no caure morta abans
d'arribar el temps de la sega.

“En venir l'agost”, agrega,
“us pagaré puntual
interès i capital”.
La Formiga mai no fia;
aquest defecte, no el té,
“Pel bon temps”, diu, “¿què va fer
d'un cap a l'altre del dia?
—No us desplagui, a tota veu,
m'estava canta que canta.
—Cantàveu? Oh, com m'encanta;
molt bé, doncs ara, balleu!

Xavier Benguerel (versió)

O l'adaptació de la versió d'*Isop* d'Immaculada Burgués, Núria Font, Núria Alart i Mònica Valverde, disponible a https://www.contes.cat/escrits-contes/la-formiga-i-la-cigala-faula-d-isop_1003_1.html [Consulta: 05/06/21].

Preguntem-los si coneixien aquesta faula (narració amb protagonistes animals) i si coincideix amb l'adaptació llegida. Podem explicar-los que és una història clàssica sobre la perseverança i la previsió, però que ha tingut moltes versions i n'hi ha que han vist canviat el final.

c) Anàlisi del poema

Objectiu: descobrir el referent literari del poema a partir dels elements que hi apareixen; s'han d'adonar que la poeta explica la faula de *La cigala i la formiga* i hi afegeix un element que modifica la interpretació de la faula.

Activitat 5. Descubrim les relacions entre la faula i el poema.

- Què conserva la poeta i què hi afegeix? Com incideix aquest canvi en la lectura de la història? Podem partir de preguntes com ara:
- Què fan els personatges a l'estiu?
- Què fa la formiga a hivern?
- Quins aspectes de la faula canvia?

Poema Referent	Què fan els personatges a l'estiu? i a l'hivern	Quins aspectes de la faula canvia?
Formiga [Faula: <i>La cigala i la formiga</i> .]	Què fan els personatges a l'estiu? [La formiga omple el celler, la xitxarra canta.] Què fa la formiga quan s'acosta l'hivern? [Tanca portes i finestres, amaga l'aliment i no deixa que xitxarra li pugui prendre res de menjar.]	[Redueix el títol. Afegeix que la cigala alegra el formiguer. Parla de l'artista referint-se a la cigala.]

d) Després de la lectura

Activitat 5. Dibuixem el poema amb un final diferent.

Dibuixem el poema en dues seqüències:

- A la primera, la formiga porta grans de cereals i la cigala canta a la vora del formiguer.
- A la segona, la cigala i la formiga són dins el formiguer ple de grans de blat. La formiga escolta el cant de la cigala.

Activitat complementària. Llegim aquest poema de Miquel Desclot:

A LA FORMIGA

Demano excuses a la faula antiga,
si em desagrada l'àvara formiga.
Jo em sento del cantó de la cigala,
que les cançons no ven, que les regala.

Miquel Desclot, *Sobre un tema de Gianni Rodari*

Encetem un debat sobre el treball i la previsió de la formiga i l'alegria dels cants de la cigala. També podem llegir o rellegir el llibre *Frederic*, de Leo Lionni, una reescriptura de la fable sobre la cigala i la formiga.

QA. Activitat 6

Una de les vies de creació més artística que tenen els poetes és a través dels cal·ligrames. Amb el poema "A la formiga", de Miquel Desclot, proposem als alumnes que en facin un.

Poema: Llop

a) Activitats prèvies a la lectura

Activitat 1. Establim connexions:

- Recordeu alguns contes on surtin llops?
- A quin creieu que es refereix la poeta?

b) Lectura en veu alta del poema

Objectiu: acostar el poema a partir de l'oralitat i despertar interès per descobrir el referent literari del text.

Activitat 2. Descubrim el referent literari.

L'ensenyant llegeix el poema, el grup l'escolta atentament i cada infant anota el referent literari. Per parelles, els infants escriuen el títol del conte on el llop diu la cantarella dels dos primers versos. Busquen si hi ha altres elements del conte. Poden reconstruir el conte o consultar-lo: <https://www.ccma.cat/tv3/super3/una-ma-de-contes/els-tres-porquets/video/4506972/> [Consulta: 05/06/21]

c) Anàlisi del poema

Objectiu: descobrir el referent literari del poema a partir dels elements que hi apareixen; adonar-se que la poeta tria una escena, de la cantarella del llop quan vol enderrocar les cases dels porquets, dels materials de les cases dels porquets que enderroca el llop i que hi afegeix un element.

Activitat 3. Formem grups de quatre persones. Tornen a llegir el poema i responen les preguntes següents:

- A quin conte fa referència aquest poema?
- Quin moment de la narració tria?
- Quins elements del conte conserva el poema?
- Hi afegeix cap element que no surt al conte?
- És fidel al que explica el conte?

(Un secretari del grup anota les respostes.)

Activitat 4. La màgia de la poeta. Posem en comú les respostes en una taula que es projecta per a tot el grup i van omplint les columnes. Descubrim quina escena del conte tria la poeta. Projectem la taula, posem en comú les respostes i van omplint les columnes.

Poema Referent	Quins elements del conte conserva?	Com els situa al poema?	El poema és fidel al que explica el conte? Hi afegeix cap element? Quin?
Llop Rondalla: <i>Els tres porquets</i>	[La cantarella del llop quan vol enderrocar les cases dels porquets; els materials amb què fan les cases el porquet petit i el mitjà.]	[Cantarella: 1a estrofa. Elements de les cases del porquet petit i mitjà: palla i fustetes, als darrers versos de la 3a estrofa.]	[No. El llop canta la cantarella quan baixa de la muntanya al pla.] [Hi afegeix una estrofa sobre la fam del llop i una relació entre problemes dels obrers de la construcció i les cases mal construïdes.]

d) Després de la lectura

Activitat 5. Relacionem la il·lustració amb el text del poema.

Muntem un debat sobre la qualitat dels habitatges i la qualitat de vida dels obrers (sous, condicions de treball i de seguretat) i els beneficis dels empresaris de la construcció.

Podem encetar un debat amb preguntes que ajudin a relacionar les condicions de vida dels obrers i la mala qualitat dels edificis. L'il·lustrador dibuixa un llop vestit com una persona i fumant un puro:

- A qui creieu que vol representar: a un obrer o a un empresari de la construcció?
- Què pot tenir en comú el llop del conte d'*Els tres porquets* i el llop de la il·lustració vestit com un empresari que contempla edificis?
- La construcció que està caient us recorda els jocs de construcció de fusta? Per què us sembla que dibuixa així la representació dels edificis que estan a punt de caure?

Activitat 6. Relacionem el poema "Llop" amb "Llop de rondalla".

Projectem el poema de Miquel Desclot per a tot el grup. Primer fem una lectura individual i silenciosa. Seguidament, dividim el grup en tres i assignem una estrofa a cada part del grup. Cada subgrup ha de respondre una pregunta sobre l'estrofa que té assignada, després posem en comú les respostes.

- 1a estrofa. Escriu els personatges de rondalla i els títols dels contes on apareixen.
- 2a estrofa. Amb quina estrofa de "Llop" es poden relacionar aquests dos versos? Aquests versos justifiquen les accions del llop?
- 3a: estrofa. El final del poema aporta una solució per posar fi a les matances del llop? Sabíeu que "ser més bo que el pa" és una frase feta?

LLOP DE RONDALLA

S'alimenta de iaies o de nenes amb caputxeta i trenes; de cabretes o de porquets caçats de poc o freds...

I és que els autors de contes i rondalles li fan passar més ganes que a unes estovalles.

Però si li donessin pinso per dinar el llop fora més bo que el pa.

Miquel Desclot

QA. Activitat 7

L'activitat planteja reconstruir un poema sobre el llop a partir d'unes paraules desordenades. L'objectiu és fer reflexionar l'alumne sobre el valor de les paraules. Els poetes hi juguen per evocar allò que ens volen dir, i no només la tria, sinó també el ritme i la rima contribuiran a la visualització d'una escena, d'uns personatges o d'uns esdeveniments determinats.

Poema: Dofí

a) Activitats prèvies a la lectura

Activitat 1.

- Us agraden els dofins?
- Què coneixeu d'aquests animals?

b) Lectura en veu alta del poema

Objectiu: acostar el poema a partir de l'oralitat i despertar interès per conèixer com relaciona aquest animal amb referents literaris i amb missatge ecològic.

Activitat 2. Treballem el lèxic.

- Escortar: acompanyar algú per protegir-lo.
- Esberlats, del verb *esberlar*: obrir en dues o més parts alguna cosa.
- Tragar: transportar d'un lloc a un altre.
- Embarrancats: encallats, immobilitzats.

Activitat 3. Observem la il·lustració i fem hipòtesis sobre el personatge del poema.

La part de la nau dibuixada i la representació del personatge, a quina època històrica l'associaríeu? Podem mostrar il·lustracions d'art grec antic.

c) Anàlisi del poema

Objectiu: reconstruir el poema i relacionar la vida dels dofins en l'època del viatger que retorna a casa seva, a Ítaca, i els problemes que alguns dofins tenen avui.

Activitat 4. Cerquem informació sobre l'*Odissea*

Recuperem el referent de l'*Odissea* de les "Notes sobre *La selva en vers*", de l'autora. Organitzem grups de treball. Cada grup fa una cerca a Viquipèdia sobre aquest mot.

Al primer paràgraf hi ha la identitat del personatge que va cap a Ítaca; també fan una cerca sobre Ítaca i una altra sobre els dofins, on trobaran, a l'apartat "Aspectes culturals", que els dofins ajudaven els humans al mar a la civilització minoica, de l'illa de Creta. Aquesta civilització va ser anterior a la grega.

Després de les lectures de les entrades a Viquipèdia, responen les preguntes següents:

- Com es deia el viatger que anava a Ítaca?
- A quina part d'Europa és aquesta illa?
- A quina civilització els dofins ajudaven els humans a la mar?

Activitat 5. Preguntes sobre el poema.

Els grups rellegeixen el poema i responen les preguntes:

- De qui és el “somriure en alta mar” que escorta el viatger quan retorna a casa seva, a Ítaca?
- Què li preocupa a la poeta sobre els dofins, avui? Com comunica aquesta preocupació al poema?

Activitat 6. Màgia de la poeta. Relacionem el referent literari amb els problemes dels dofins avui.

Poema Referent	Quins elements del mite inclou al poema? On els situa al poema?	Quina relació té el dofí amb el Viatger? Com anomena el dofí?	De què tracta a les altres dues estrofes?
Dofí Mite: l’Odissea	[El viatge de retorn a Ítaca del viatger: Ulisses.] [A la 1a estrofa.]	[L’animal escorta la nau del personatge en el seu retorn a Ítaca.] [Somriure en alta mar.]	[2a pregunta: perquè alguns dels dofins “vagen temerosos, indefensos i esberlats”.] [3a pregunta: perquè els dofins “es deixen tragar pel vaivé de les onades” i a la platja es queden embarrancats.]
La poeta tria l’aspecte central del mite: el viatge de retorn d’Ulisses, i el relaciona amb la companyia del dofí.			
El contrast amb el viatge feliç del dofí serveix per mostrar els problemes actuals d’aquest animal per sobreviure al mar.			

d) Després de la lectura

Activitat 7

A partir de les preguntes de la segona i tercera estrofa, expliquem quins problemes tenen avui alguns dofins i relacionem-los amb algunes activitats dels humans.

Activitat complementària. Aproximació a l’*Odissea*.

Podem optar per diversos formats, com les adaptacions en format llibre o vídeo.

Entre les adaptacions de l’*Odissea*, es pot llegir la de Rosa Duran, amb il·lustracions de Francesc Rovira. *L’Odissea explicada als infants*. Ed. Edebé (2007).

Pel que fa a vídeos, es pot optar per veure el vídeo de presentació d’una altra obra publicada per Bromera:

https://www.youtube.com/watch?v=8_XD6OQYLUK [Consulta: 05/06/21]

Odissea, Homer. Presentació d’Editorial Bromera.

També es pot veure el reportatge fet per alumnes de 1r d’ESO de l’IES Salvador Espriu sobre l’*Odissea*:

<https://www.youtube.com/watch?v=TWY6oEHISlo> [Consulta: 05/06/21]

Poema: Nàutil

a) Activitats prèvies a la lectura

Activitat 1. Generem una conversa a partir de la pregunta:

- Heu vist mai un nàutil?

b) Lectura en veu alta del poema

Objectiu: acostar el poema a partir de l'oralitat i despertar interès per conèixer què ens explica d'aquest animal.

Activitat 2. Treballem el lèxic:

- Cefalòpode.
- Foscant.

Activitat 3. Treballem el ritme del poema. Llegeixen per parelles el poema, cadascú fa una estrofa. Observem que a la 1a només hi ha un signe de puntuació (,) entre el primer vers i el segon i un punt al final de l'estrofa (.); els versos 2n, 3r i 4t s'han de llegir sense pauses.

A la 2a estrofa hi ha un signe (,) després de cada vers i un punt al final de l'estrofa. S'ha de fer una pausa després de cada vers. El ritme és més lent.

Completen entre tot el grup classe la següent taula, on es relaciona la puntuació de finals dels versos amb el que diu cada estrofa.

Estrofes	Què ens diu sobre el nàutil?	Signes de puntuació darrere dels versos
Tipus de ritme		
1a estrofa Ritme ràpid	[Tipus d'animal; parla de la seva casa.]	[Una coma després del 1r vers i un punt al final de l'estrofa.]
2a estrofa Ritme més lent	[Què fa amb la closca, i què fa quan arriba el foscant.]	[Al final del 2n vers hi ha un punt. Cal fer una pausa.]

RECORDEM: El ritme d'un poema contribueix a la música del text.

c) Anàlisi del poema

Objectiu: reconstruir el retrat que fa la poeta d'aquest animal i descobrir quins referents zoològics recull la poeta i quin és el referent literari. És interessant fer observar a l'alumnat la diferència entre aquest poema i els altres treballats fins ara ("Bou", "Cigne", "Formiga"), en què els referents eren de rondalles o faules. En aquest cas, la referència al submarí i el nom de l'animal seran pistes per descobrir el referent literari; la poeta també aportarà informació sobre l'animal.

Activitat 4. Extraïem informació sobre l'animal de l'enllaç següent:

<https://www.aquariumbcn.com/especies/ca/n-ca/nautil/> [Consulta: 05/06/21]

En petit grup, l'alumnat llegirà un text sobre el nàutil i respondrà les preguntes següents:

- Quin és el tret especial del nàutil?
- Com regula la seva flotació, aquest animal?
- Què fa de dia? I de nit?
- Quin escriptor va posar el nom de *Nautilus* al submarí de la novel·la *Vint mil llegües de viatge submarí*?

Activitat 5. La màgia de la poeta per retratar l'animal i aportar pistes per descobrir el referent literari.

En petit grup, l'alumnat tornarà a llegir el poema i respondrà les preguntes següents:

- Què ens diu sobre l'animal?
- Com ens ho diu?

En aquest poema, la poeta compara l'animal amb el submarí.

- En què s'assemblen?
- La poeta es refereix a un submarí qualsevol o a un de concret?
- A quina novel·la surt, aquest submarí?

Seguidament, respondran preguntes sobre els dos textos. Després posarem en comú les respostes i omplirem la taula següent. Després cada alumne omplirà la taula que tindrà al seu quadern d'activitats.

Poema	Què tria la poeta?	Com ho diu?	Com es presenta aquest aspecte en la descripció de l'animal?
Referent literari Nàutil <i>Nautilus</i> , nom del submarí de la novel·la <i>Vint mil llegües de viatge submarí</i>	Tipus d'animal Com té la closca? Què fa quan arriba el foscant?	"Cefalòpode especial és el nàutil un mol·lusc" "ben polida i elegant" "com si fora el submarí es capbussa al fons del mar"	L'únic mol·lusc cefalòpode que posseeix una veritable closca externa. L'animal regula la seva flotació omplint les cambres de la closca amb gas, l'aigua es desplaça ocupant més o menys cambres i influeix en la flotabilitat de l'animal. La closca en espiral, de vistosos dibuixos, i n'existeixen 5 o 6 espècies diferents. La seva mida habitual és d'uns 20 cm. A la nit s'acosta a la superfície i al talús inferior dels esculls de corall a la recerca d'animals morts i mol·luscs per menjar.
En aquest poema, el referent literari es presenta a partir de la semblança entre el nom de l'animal (nàutil) i el del submarí d'una novel·la (<i>Nautilus</i>). Aquesta semblança dels noms es basa en la tria del nom per l'autor de la novel·la, d'acord amb les cambres de gas de l'animal, que l'ajuden a la flotabilitat, tal com les té el submarí. La poeta usa una comparació per referir-se a aquesta semblança.			

Activitat 6. Treballem la comparació.

Els poetes molts cops comparen una cosa amb una altra que s'hi assembla i esperen que els lectors descobreixin la relació entre les dues coses. En aquest poema, la poeta compara nàutil i submarí.

Altres poemes del llibre també contenen comparacions. Les tenen a la taula següent. Per parelles han de trobar la relació entre les coses que s'hi comparen.

Poema	Comparació	Què compara? En què s'assemblen?
Nàutil	Com si fora el submarí, es capbussa al fons del mar.	[El submarí i l'animal.] [Que els dos inunden parts del seu cos per controlar la flotabilitat.]
Cigne	Com les coses més preades, que solen fer-se esperar, la bellesa d'aquell cigne a foc lent es va cuinar.	[La transformació del cigne i el que és valuós.] [En el temps necessari per aconseguir alguna cosa.]
Impala	Descansar per un impala, és un rotllo matusser, sempre va com una moto mai no pot estar-se quiet	[L'activitat de l'impala i el moviment de la moto.] [En el moviment continuat.]

Recordem: la comparació relaciona dos elements a partir d'una semblança (de forma, de mida, de color, de funció) a partir del nexa *com*.

d) Després de la lectura

Activitat 7. Inventem comparacions.

Per parelles, escriuen comparacions a partir dels elements següents:

- El cangur petit des del cos de la mare -----// si fos en un balcó. [veu el món com]
- Les banyes del cérvol mascle -----// branques d'arbre. [són com]
- La formiga -----// el carbó. [és negra com]

QA. Activitat 8

Aprofitem aquest poema, "Nàutil", per proposar una activitat de recitació en veu alta d'un poema memoritzat prèviament. L'objectiu de l'activitat que es planteja al quadern de l'alumne vol centrar la seva atenció en la preparació del poema. Es proposa un codi per atendre diferents aspectes que cal tenir en compte a l'hora de recitar, com les pauses i l'articulació dels sons. El codi està volgudament obert perquè cadascú el personalitzi i incorpori altres símbols que l'ajudin a l'hora de recitar el poema.

Activitat complementària

Vegem la pel·lícula basada en la novel·la de Jules Verne:

<https://www.youtube.com/watch?v=HIRCIOG19Uw> [Consulta: 05/06/21]

<https://www.youtube.com/watch?v=vhUgB12p3To> [Consulta: 05/06/21]

Observem la forma del submarí i la de l'animal.

Poema: Mussol

a) Activitats prèvies a la lectura

Activitat 1. Formulem preguntes a l'alumnat:

- Heu vist mai cap mussol?
- Sabeu si dorm de dia o de nit?
- Creieu que és un mamífer, un peix o una au?

b) Lectura en veu alta del poema

Objectiu: acostar el poema a partir de l'oralitat i despertar interès per conèixer què ens explica d'aquest animal.

L'ensenyant llegeix el poema en veu alta i pregunta si hi ha cap mot que no entenguin. Si convé, busca al diccionari IEC2 el mot *estarrufar*.

Activitat 3. Lectura en veu alta per part de l'alumnat.

L'ensenyant demana que assagin la lectura del poema, han de tenir en compte la puntuació del final de cada vers per fer la lectura en veu alta. La meitat del grup llegeix la 1a estrofa i l'altra part, la segona.

c) Anàlisi del poema

Objectiu: reconstruir el retrat que fa la poeta d'aquest animal i descobrir quins referents zoològics recull la poeta i quin és el referent literari. És interessant fer observar a l'alumnat la diferència entre aquest poema i els altres treballats fins ara ("Bou", "Cigne", "Formiga"), en què els referents eren de rondalles o faula. En aquest cas, la referència és una frase feta.

Activitat 4. Extreure informació sobre l'animal de l'enllaç següent.

En petit grup, l'alumnat llegirà la informació sobre el mussol que trobarà en aquest enllaç: <http://www.xtec.cat/~fturmo/d108/ocells/mussol.htm> [Consulta: 05/06/21]

i respondrà les preguntes següents:

- Quines característiques té?
- Què fa de dia? I de nit?
- On viu?
- De què s'alimenta?

Activitat 5. La màgia de la poeta per retratar l'animal i aportar pistes per descobrir el referent literari.

En petit grup, l'alumnat tornarà a llegir el poema i respondrà les preguntes següents:

- Què ens diu sobre l'animal?
- Com ens ho diu?

Posarem en comú les respostes i ompliran la taula següent; després, cada alumne omplirà la taula que tindrà al seu quadern d'activitats.

Poema	Què tria la poeta?	Com ho diu?	Com es presenta aquest aspecte en la descripció de l'animal?
Referent literari Mussol Frase feta: sol com un mussol	Què fa de dia Amb qui passa el dia Què fa de nit	Quan hi ha sol dorm el mussol que ha passat el dia sol estarrufa bé la cua per poder alçar el vol	Surt cap al vespre i de matinada. Viu en camp obert, en camps de conreu, parcs i prop de pobles amb edificis vells en ruïnes. Menja insectes, cucs, ratolins, rates, petits ocells, granotes i sargantanes.
En aquest poema, el referent literari es presenta a partir d'una paraula clau de la frase feta: <i>sol</i> . Hi afegim més informació sobre l'animal perquè la recuperarem en el comentari dels poemes sobre el mussol de Josep Vallverdú i Josep Francesc Delgado.			

d) Després de la lectura

Projectem el poema de Josep Vallverdú per a tot el grup i preparem-ne una lectura en veu alta. Trobem alguns trets de l'animal (au nocturna, menja ratolins, s'està sol, el situa "sobre un fil d'aram", menja ratolins).

Lectura del poema en veu alta. El llegeix un infant, la resta fan l'onomatopeia "patim-patam".

MUS SOL

Plantat sobre un fil d'aram,
patim-patam,
m'estic sol:
soc el mussol.

Sento el més petit brogit,
i com a bona au nocturna,
als ulls hi tinc una espurna
que em permet veure-hi de nit.

El ratolí despistat
en un cluc d'ulls tinc urpat.
Després, patim-patam
torno al fil d'aram.

Josep Vallverdú

QA. Activitat 9

Aprofitant l'animal inspirador del poema de Maria Dolors Pellicer, el mussol, proposem a l'alumne reconstruir un poema de Joan Francesc Delgado. L'objectiu és incidir en les diferents mirades dels poetes sobre un mateix animal i adonar-se de manera implícita de com la inspiració els va portant per camins diferents.

Maria Dolors Pellicer utilitza referents diversos que relaciona amb els seus poemes. Un bon referent vinculat amb un mussol és la frase feta "sol com un mussol". Per aquest motiu, aprofitem per fer reflexionar l'alumne sobre el seu significat.

Activitat complementària

Aprendre de memòria un altre refrany sobre animals:

Al gos i al gat,
no els posis el mateix plat.

Poema: Impala

a) Activitats prèvies a la lectura

Activitat 1.

- Heu vist mai un impala?
- Qui ens podria explicar com és?

b) Lectura en veu alta del poema

Activitat 2. Objectiu: acostar el poema a partir de l'oralitat i despertar interès per descobrir la relació, una característica de l'animal, els vehicles que duen el seu nom i una frase feta que surt al poema.

L'ensenyant llegeix el poema, el grup l'escolta atentament.

Lèxic: l'ensenyant comenta que:

- Ix: forma del verb *eixir*, sinònim de *sortir*.
- Agranar. Fem una cerca al diccionari DIEC2: <https://dlc.iec.cat/> [Consulta: 05/06/21]
- Llavaplat. Fem una cerca al diccionari valencià: <https://diccionari.llenguavalenciana.com/general/> [Consulta: 05/06/21]

c) Anàlisi del poema

Objectiu: relacionar el principal tret de l'animal amb la frase feta "anar com una moto" i els procediments retòrics (personificació, anàfora i enumeració) que usa la poeta per establir aquella relació.

Activitat 3. Extraiem informació sobre l'animal de l'enllaç següent:

<https://ca.wikipedia.org/wiki/Impala> [Consulta: 05/06/21]

Responen:

- Quina és la principal característica d'aquest animal?
- Us recorda un cérvol o una gasela?
- Sabíeu que hi ha un model de moto i un altre de cotxe amb el nom d'aquest animal?
- Per què us sembla que van triar el nom d'aquest animal els fabricants d'aquests vehicles?

Activitat 4. La màgia de la poeta

En petit grup, l'alumnat tornarà a llegir el poema i respondrà les preguntes següents:

- Què fa l'impala?
- Quines accions fa l'impala del poema?

- Les accions que fa i el lloc on les fa, són les que fan les persones? Podem dir que actua com una persona?
- Quina paraula es repeteix a l'inici de la majoria de versos?
- Quina frase feta hi ha a la darrera estrofa?

Posada en comú de les respostes a la taula següent:

Poema	Principal tret impala	Què fa l'impala al poema? Actua com les persones?	Quina paraula hi ha davant cada acció de l'impala?
Referent literari			
Impala Frase feta: anar com una moto	Els impales són famosos pels seus salts.	[planxa renta cus fa un pastís de nata guisa un bon cuscús. Espolsa agraña posa el llavaplats pensa no pensa fa per no pensar ix a córrer o a comprar.] Sí.	[Ara.] [va com una moto.]
En aquest poema, el referent literari es presenta a partir la frase feta <i>anar com una moto</i> . Per establir la relació entre l'animal i la frase feta, la poeta personifica l'animal (fa accions pròpies de les persones) i repeteix molts cops l'adverbi <i>ara</i> , cosa que aporta dinamisme al poema. La repetició d'un mot a l'inici de molts versos rep el nom d' <i>anàfora</i> .			

RECORDEM: l'anàfora és la repetició del mateix mot o grups de mots al començament de determinats versos o estrofes per reforçar-ne el sentit.

d) Després de la lectura

Activitat 5. Treballem l'anàfora.

Treball per parelles. Completen aquests versos d'un poema de Xavier Casp, amb paraules d'objectes que roden (roda, sínia).

Roda la mola
Roda el molí
Roda la roda
Roda la sínia
Tot roda, roda:
la mola, el molí
la roda, la sínia

Xavier Casp

QA. Activitat 10

La frase feta que apareix al poema, *anar com una moto*, ens permet aprofundir en el missatge que ens vol transmetre l'autora, i fer reflexionar l'alumne sobre el significat real.

Poema: Quica

a) Activitats prèvies a la lectura

Activitat 1. Sabeu què és una quica? [Una gallina de raça petita.]

b) Lectura del poema

Objectiu: relacionar el poema amb un embarbussament.

L'ensenyant llegeix el poema en veu alta, l'alumnat fa una escolta atenta.

Després de la lectura preguntem si els recorda cap embarbussament. En cas que no el sàpiguen, el presentem.

Activitat 2. Llegim l'embarbussament i responem algunes preguntes sobre el text.

Copien el text de l'embarbussament al seu quadern⁵.

En petit grup responen les preguntes següents:

- Com és la gallina?
- Quants pollets va tenir?
- Com van ser els pollets?
- Què hauria passat si la gallina no hagués estat xica, tica, mica, camacurta i ballarica?

Una gallina xica, tica, mica,
camacurta i ballarica
va tenir sis fills xics, tics, mics,
camacurts i ballarics.

Si la gallina no hagués estat
xica, tica, mica,
camacurta i ballarica,
els seus fills no haurien estat
xics, tics, mics,
camacurts i ballarics.

Canviem els papers: la part del grup que ha respost les preguntes ara diu l'embarbussament i l'altra part de grup ara respon les preguntes.

Activitat 3. Descubrim les relacions del text amb l'embarbussament. En petit grup, l'alumnat tornarà a llegir el poema i respondrà les preguntes següents:

- Quines paraules de l'embarbussament la poeta conserva al poema?
- Quines paraules canvia, la poeta?
- Trobeu encertada la tria del títol?
- Amb quin adjectiu de l'embarbussament es pot relacionar?
- Quina paraula es repeteix a l'inici de molts versos?

c) Anàlisi del poema

Objectiu: descobrir què conserva, afegeix i canvia de l'embarbussament en el poema Quica.

Activitat 4. La màgia de la poeta

Posem en comú les respostes i van omplint la taula següent:

---

⁵ Aquesta versió de l'embarbussament és extreta de: ALCOVERRO, Carme. *Paraules embarbussades*. Il·lustracions de Mercè Canals. Barcelona: Barcanova, 2010.

Poema	Quines paraules de l'embarbussament conserva	Quines no tria? Quines hi afegeix?	Encert del títol Amb quina paraula es relaciona?
Quica Referent literari Embarbussament: Una gallina xica...	[xica, ballarica, ha tingut sis fills, xics, ballarucs, cantarics.]	[gallina, tica, camacurta, si la gallina no hagués estat, els pollets no haurien sigut.] quica, qui ho diria, pujaria.	Quica, vol dir gallina de raça petita. Amb xica.

En aquest poema, el referent literari es presenta a partir d'un embarbussament. Amb la incorporació del títol i el canvi de paraules i l'estructura en dues estrofes, la poeta mostra la sorpresa que una gallina de raça petita (quica) hagi pogut pujar sis pollets com ella.

d) Després de la lectura

Activitat 5. Llegim "Tigre", l'altre poema que té un referent l'embarbussament "Un tigre, dos tigres, tres tigres"

Tot el grup classe llegeix el poema en veu alta i amb rapidesa. Es treballa el lèxic:

- Atribolat: atabalat, estat de qui està torbat.
- Trigar: tardar.
- Tricorns: barrets de tipus rígid, d'ús masculí, amb ala doblegada i tres puntes.

TIGRE

Un tigre atribolat
va trigar a tricotar
dos tricorns tricolorats
tres setmanes, pel capbaix.
Ma. Dolors Pellicer

L'alumnat copia el poema al seu quadern i dibuixa la cara del tigre. Proposem substituir els mots marcats en blau per *enriolat*, *tornar* i *vegades*. Copien el nou poema al quadern de l'alumne i dibuixen la cara del tigre.

TIGRE

Un tigre enriolat
va tornar a tricotar
dos tricorns tricolorats
tres vegades, pel capbaix.

Activitat 6. Partim d'un embarbussament per escriure un poema. Treball de grup: a cada grup li donem l'embarbussament:

A Ponts pocs i bons, i encara els que són bons no són de Ponts⁶.

Demaneu que substitueixin els mots marcats amb groc per **molts** i **tots**, i que eliminin el marcat en verd. Passen el nou embarbussament a un poema de tres versos. Comentem el canvi de significat de l'embarbussament amb tot el grup.

A Ponts molts i bons.
I tots els que són bons
són de Ponts.

⁶ Extret de <https://es.slideshare.net/ntuloch/embarbussaments-llengua-catalana> [Consulta: 05/06/21]

QA. Activitats 11 i 12

Aquestes dues activitats volen mantenir la motivació que es pot haver aconseguit en les activitats col·lectives entorn dels embarbussaments. L'objectiu ara és que cadascú cerqui nous embarbussaments pel seu compte, i el gran repte serà llegir-los en veu alta davant dels companys. Per entrenar-se en la lectura d'embarbussaments, hi afegim dos embarbussaments nous.

6.2 Poemes amb referents musicals

Poema: Elefant

a) Activitats prèvies a la lectura

Preguntem si els agrada aquest animal i si recorden cap cançó que en parli.

Activitat 1. Cantar una cançó: Mireu allà dalt⁷.

En gran grup, responen les següents preguntes sobre el text de la cançó:

- On és l'elefant?
- Què fa al sostre?

b) Lectura del poema

Objectiu: relacionar el poema amb una cançó molt coneguda.

Activitat 2. Descubrim les relacions entre la cançó i el poema.

En petit grup, l'alumnat tornarà a llegir el poema i respondrà les preguntes següents:

- Què fa l'elefant? [A la cançó, es mira l'elefant del sostre, el que fa i com és.]
- En quin text l'elefant és observat pels que hi ha sota el sostre?
- En quin text l'elefant mira el que hi ha sota el sostre?
- La poeta allarga o escurça el text de la cançó?
- Quina semblança trobeu entre el to de la cançó i el del poema (divertit, seriós, trist...)?

A l'últim vers del poema hi ha la frase feta "És un cas com un cabàs". Busquem-ne el significat a: <https://pccd.dites.cat/?paremiotipus=Ser+un+cas+com+un+cab%C3%A0s> [Consulta: 05/06/21]

- Us sembla que l'escena que presenta el poema és una cosa inconcebible, exagerada o extraordinària? Raoneu la resposta.

c) Anàlisi del poema

Objectiu: relacionar l'elefant de la cançó amb el del poema. Descubrir què conserva l'indret on es troba l'animal, però inverteix qui mira què fa l'altre.

Activitat 3. Posem en comú les respostes a la taula següent:

---

⁷ <http://www.xtec.cat/~dmarchan/can%E7ons/infantil/elefant.pdf> [Consulta: 05/06/21]

Poema Referent literari	Quins elements de la cançó tria la poeta?	Què fa l'elefant de la cançó? I el del poema?	La poeta escurça o allarga el text de la cançó? Quina semblança hi ha entre el text de la cançó i el poema?
Elefant Cançó infantil: Mireu allà dalt...	L'animal. El lloc on és l'animal: el sostre.	[Va amb bicicleta.] [Mira què fan els xiquets i xiquetes que hi ha sota el sostre.]	El text del poema té una estrofa més que la cançó. I un vers final. Que presenten situacions divertides, exagerades: un elefant en un sostre que va amb bicicleta (cançó) i un elefant en un sostre que observa què fan els nens i nenes de sota.
En aquest poema s'inverteix la funció de l'elefant de la cançó referent, ja que és l'elefant qui mira què hi ha sota el sostre. Es conserva el to lúdic de la cançó. I s'acaba amb una frase feta.			

d) Després de la lectura

Activitat 4. Treballem la frase feta *ser un cas com un cabàs*.

Entre les cançons infantils que recorden, en trien una que presenti una situació exagerada i la canten.

Activitat 5. Dibueixem el poema.

Per parelles dibueixen allò que veu l'elefant des del sostre. Distingeixen les accions que fan en grup (criatures que canten, ballen, juguen a saltar) de les que fan individuals (dibuixar una balena, escriure un bell poema, sentir un poc de pena, furgar-se el nas).

Activitat complementària

Aprenen el poema de memòria i preparem una dramatització amb l'alumnat de P5 per a tots els membres de l'escola. Treball coordinat amb la professora de música.

- Preparació: l'alumnat de P5 assaja la cançó i dibuixa l'elefant al sostre en una bicicleta. L'alumnat de cicle superior recita el poema i dibuixa l'elefant al sostre i tot el que observa a sota. Primer canten la cançó, després recitaran el poema on l'elefant del sostre mira què fan els nens i nenes que veu sota seu.
- Actuació: el grup de P5 canta la cançó, acompanyada de gestos (assenyalar el sostre, imitar la grandària de l'animal, fer veure que van en bicicleta, assenyalar el darrere i la part del davant). Després, el grup de CS recita el poema, amb gestos imiten què veu l'elefant. Les il·lustracions sobre la cançó i el poema es poden fer servir com a decorat.

QA. Activitat 15

Aquesta activitat proposa un nou joc poètic i un nou repte per a l'alumnat. Es tracta de barrejar els versos de dos poemes per crear-ne un de nou i afegir-hi una il·lustració.

Poema: Oques

a) Activitats prèvies a la lectura i lectura del poema

Preguntem si els agrada aquest animal i si recorden cap cançó que en parli.

Activitat 1. Cantar una cançó: Quan tres oques van al camp.⁸

Projectem el text de la cançó de manera que el vegi tot el grup i responen les preguntes següents:

- On van les oques?
- Quina va al davant?
- Qui va darrere seu?
- I darrere de la segona?
- Segons el text de la cançó, les oques fan una fila?

Activitat 2. Descubrim les relacions entre la cançó i el poema. En petit grup, l'alumnat tornarà a llegir el poema i respondrà les preguntes següents:

- Al poema, hi ha tantes oques com a la cançó?
- Les oques del poema van en filera?
- Quina va al davant?
- Cap on van?
- D'on fugen?
- Què busquen al camp?

b) Anàlisi del poema

Objectiu: relacionar el text de la cançó amb el del poema. Descubrir què conserva la poeta, què hi afegeix i com aquest afegit esdevé una crítica a la contaminació.

Activitat 3. Posem en comú les respostes.

Poema Referent literari	Quins elements de la cançó tria la poeta?	Què ens diu la cançó sobre les oques? I el poema?	Per què van al camp les oques del poema? Com ho diu la poeta?
Oques Cançó infantil: Quan tres oques van al camp	Les tres oques que van una darrere de l'altra. El lloc on s'adrecen: el camp.	[Que van al camp, una darrere de l'altra.] [Que van al camp per respirar aire sa.]	[Per fugir de la contaminació i poder respirar aire net.] [on el fum ho empudega on el rei ara és l'asfalt, les tres oques busquen l'aire saludable i perfumat, l'aire fresc i net del camp.]

⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=m36iypPs2zQ> [Consulta: 05/06/21]

Cançó: aprendre números 1, 2, 3.

Poema: mostrar problema de l'aire contaminat a les ciutats.

Els mateixos animals, el mateix trajecte, caminen seguint una fila. El poema diu per què van al camp, la cançó explica com hi van.

c) Després de la lectura

Activitat 4. Muntem un debat sobre la contaminació.

Poden cercar informació sobre la contaminació i el canvi climàtic.

Activitat 5. Llegim un altre poema sobre oques caminant.

La imatge de les oques caminant l'ha tractada Joana Raspall al poema "Les oques". Llegeixen el poema en veu alta. Podem assajar la lectura i preparar una dramatització.

LES OQUES

—Tararí, tararí!
Toc de cornetí.
Les oques es lleven
i marquen el pas,
tris, tras,
patoses, feixugues,
de dues en dues,
amb el coll alçat
sobre les pitreres
i el bec mig badat.
Són un regiment
d'oques baladreres
que es posa a cantar:
—Qua, qua!
I el gall cornetí
que ha fet "tatari",
les mira com passen
i es torna a adormir.

Joana Raspall

Poema: Ocell

a) Activitats prèvies a la lectura

Activitat 1.

- De quin ocell creieu que parlarà el poema?
- Quins ocells coneixeu?

b) Lectura del poema en veu alta, escolta atenta del text

Activitat 2

Treball en grup. Els alumnes llegeixen el poema i responen les preguntes següents:

- Quin vers conté el títol d'una cançó?

- A la 1a estrofa la poeta presenta tres possibles coses que podrien passar. Quines són?
- A la 2a estrofa, la poeta presenta quin món s'hauria d'inventar si passés el que diu a la 1a estrofa. Com seria aquest món nou de trinca?

Activitat 3. Relacionem el primer vers amb una cançó tradicional.

Treball de grup: llegeixen el primer paràgraf de l'article de la Viquipèdia https://ca.wikipedia.org/wiki/El_cant_dels_ocells [Consulta: 05/06/21]

Responen les preguntes següents:

- De què tracta aquesta cançó?
- Quin músic la va popularitzar?
- De què es considera símbol?

Activitat 4. Relacionem la il·lustració del poema amb el referent musical i el músic que va popularitzar la cançó. Treball de grup:

- Quin instrument musical hi ha a la il·lustració del poema?
- Quina part dels ocells representa l'il·lustrador?

c) Anàlisi del poema

Objectiu: relacionar el text de la cançó amb el del poema. Descobrir que només conserva el títol de la cançó al primer vers del poema i que la il·lustració aporta l'instrument del músic que va popularitzar la cançó.

Activitat 5. Posem en comú les respostes a la taula següent:

Poema Referent musical	Quina relació té el poema amb la cançó?	Què aporta la il·lustració sobre el músic que la va popularitzar?	Quines 3 coses haurien de passar perquè haguéssim de crear un món nou? Com seria aquest món?
Ocell Cançó: <i>El cant dels ocells</i>	[Només se la menciona al primer vers. És un pretext.]	[L'instrument que tocava Pau Casals.]	[Que els ocells no cantessin, que no ploqués i que el sol no escalfés.] [Amb més alegries que tristeses.]
En aquest poema, la referència a una cançó només és un pretext. En canvi, la il·lustració mostra l'instrument musical que tocava el músic que va popularitzar <i>El cant dels ocells</i> . La poeta parteix de tres possibilitats de "desastres" que ens mourien a crear un nou món, amb més alegries que tristeses.			

d) Després de la lectura

Activitat 6. Activitat d'educació musical.

Vegem un vídeo on es pot escoltar "El cant dels ocells" interpretat per Pau Casals a la Casa Blanca: <https://www.youtube.com/watch?v=qKoX01170I0> [Consulta: 05/06/21]

En aquest enllaç podeu escoltar part del discurs de Pau Casals en anglès:
https://www.youtube.com/watch?v=T8DjwLt_c4 [Consulta: 05/06/21]

Activitat 7. Activitat relacionada amb el medi natural.

Podem treballar les característiques dels ocells de la cançó a partir de la lletra que hi ha a la Viquipèdia perquè el nom de cadascun té un enllaç amb informació sobre aspectes morfològics, d'habitat, distribució geogràfica, costums. També incorpora imatges i cant.
https://ca.wikipedia.org/wiki/El_cant_dels_ocells [Consulta: 05/06/21]

6.3 Poemes amb referents culturals

Poema: Colom

a) Activitats prèvies a la lectura

Activitat 1. Plantegem dues preguntes als alumnes: us agraden els coloms?, què espereu trobar al poema sobre aquest ocell?

b) Lectura del poema en veu alta, escolta atenta del text

Activitat 2 . Treball en grup. Els alumnes llegeixen el poema i responen les preguntes següents:

- El poema presenta alguns trets del colom o explica una breu història d'un colom?
- Què li ha passat, al colom?
- Per què està molt atribolat?
- De quin colom parla el poema?
- Per què no sap ni com li diuen?

Aclarim el lèxic següent: *atribolat* [torbat, no sap què ha de fer].

Activitat 3. Llegim l'article sobre el colom de la pau de la Viquipèdia:
https://ca.wikipedia.org/wiki/Colom_de_la_pau [Consulta: 05/06/21]

Treball en grup. Llegeixen l'article de la Viquipèdia i responen les preguntes següents:

- Què porta al bec el colom de la pau?
- Quina relació té aquest símbol amb la narració bíblica sobre l'Arca de Noè?
- La branca d'olivera és símbol de la victòria i de la pau de després de la guerra?
- Quin pintor del segle XX va fer reviure aquest símbol i va pintar una sèrie de coloms de la pau?

c) Anàlisi del poema

Objectiu: relacionar el símbol del colom amb el text del poema.

Activitat 4. Posem en comú les respostes i omplen la taula següent:

Poema Referent cultural	Colom de la pau al poema	Colom de la pau a la Viquipèdia
Colom	El colom ha perdut el rumb, no sap què fer ni es recorda que és el colom de la pau.	El colom de la pau porta al bec un ram d'olivera. Segons el relat de l'Arca de Noè, després de quaranta dies de diluvi, Noè va deixar anar un colom per veure què havia passat i al cap de set dies va retornar amb un ram d'olivera al bec.
Símbol: El colom de la pau	Pot ser que el colom hagi perdut el rumb perquè constantment hi ha guerres al món.	Pablo Picasso, en el segle XX, va fer reviure aquest símbol amb una sèrie de dibuixos.

d) Després de la lectura

Activitat 4. Comparem la il·lustració del poema amb un dels coloms de la pau de Pablo Picasso.

- Quin colom està situat en un context de guerra?
- El colom de Picasso anuncia la fi de la guerra?
- La il·lustració del poema ens explica per què el colom va perdre el rumb, està atribolat, ja no sap ni com li diuen.
- De què està envoltat el colom? [D'imatges de guerra.]

Activitat 5. Fem mòbils amb imatge del colom de la pau de Picasso i textos sobre la pau. Activitat en petit grup:

- Distribuïm unes cartolines amb textos sobre la pau (les podem extreure de la proposta de Nati Bergadà, que conté recursos com frases cèlebres, contes, mandales, curtmétratges, vídeos, poemes, cançons: <https://natibergada.cat/descobreix-recursos-per-treballar-la-pau/>). [Consulta: 05/06/21]
- A cada grup li toca un recurs diferent: frases cèlebres sobre la pau en català, frases cèlebres sobre la pau en castellà, frases cèlebres sobre la pau en anglès, poemes, cançons.
- Cada grup ha de retallar quatre siluetes del colom de la pau de Picasso i escriure el text en una cartolina, rectangular, quadrada o rodona; fan un mòbil amb les siluetes dels coloms i els textos.
- El podem penjar en un indret de l'aula o del centre.

Poema: Lleó

a) Activitats prèvies a la lectura

Activitat 1. Formulem preguntes per engrescar als alumnes.

- Us agraden els lleons?
- Què espereu trobar al poema sobre aquest animal?

b) Lectura en veu alta del poema i escolta atenta

- Lèxic que potser s'haurà d'aclarir:
- Sarpes: grapes d'animal que esgarrapen.
- Xicalla: mainada, canalla.

Activitat 2. Treball en grup. Llegeixen el poema i responen les preguntes següents:

- Enumereu els elements del cos del lleó de la primera estrofa.
- El pas dels trets de l'animal al símbol de la companyia americana de cinematografia, en quins versos es presenta?
- On són les criatures i la gent d'edat quan el lleó s'aboca a la pantalla?

c) Anàlisi del poema

Activitat 3. Posem en comú les respostes al quadre:

Poema Referent cultural	Referències a parts de l'animal	Referències a la companyia de cinema
Lleó La Metro Goldwyn Mayer: una companyia americana de cinematografia	1a estrofa: la cara, la mirada, les potes i les sarpes, la melena.	2a estrofa: s'aboca a la pantalla. 3a estrofa: que comença la peli, amb la Metro.
A la conversa hem de conduir les respostes cap a la manera de fer de la poeta per relacionar alguns trets de l'animal amb el símbol de l'animal de la companyia Metro. Relacionem el pas dels trets de la bèstia de la 1a estrofa amb el fet d'abocar-se a la pantalla de la 2a i de començar la peli de la 3a.		

c) Després de la lectura

Activitat 4. Relacionem la il·lustració del poema amb el símbol de la Metro Goldwyn Mayer i amb les estrofes del poema.

- Quina estrofa representa la il·lustració? [La 1a i el 1r vers de la 2a.]
- Quins versos es refereixen al símbol de l'animal de la companyia Metro? [El 2n de la 2a estrofa i el darrer de la 3a estrofa.]

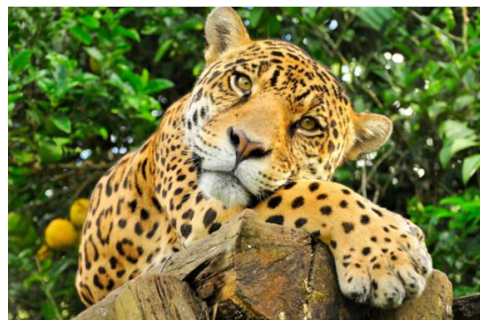
La resta de versos situen el símbol en una sala de cinema i contraposen l'efecte que pot causar en la gent el bram del símbol del lleó amb el que faria l'animal real.

Poema: Jaguar

a) Activitats prèvies a la lectura

Activitat 1. Preguntes:

- Sabeu quina mena d'animals són els jaguars?
- Algú relaciona el nom d'aquest animal amb una marca?

Activitat 2. Llegim la informació sobre aquest animal:

m. [LC] [ZOM] Mamífer carnívor de la família dels fèlids, de cos àgil, pelatge curt i color falb amb taques disposades en forma de cercles o bé completament negre, que viu a Amèrica (Panthera onca).

b) Lectura del poema en veu alta per part de l'ensenyant. Escolta atenta de l'alumnat

Activitat 3. Dividim el grup classe en 4 grups i cada grup diu un vers. Assagem les dues onomatopeies:

- al 1r vers: s'allarguen molt les dues vocals,
- al 2n vers: es diu la paraula amb to alt i contundent,
- al 3r vers: es fa la interrogació amb veu d'espant,
- al 4t vers: es diuen les paraules amb to greu. Aquest poema és un text molt adequat per treballar la lectura expressiva.

c) Anàlisi del poema

Objectiu: relacionar les accions representades amb les onomatopeies i el diàleg dels dos versos finals amb el jaguar (animal i cotxe).

En aquest poema, la conversa es pot encaminar a descobrir si la poeta es refereix a l'animal o al cotxe que porta el seu nom.

Activitat 4

Dividim el grup en dues parts i cadascuna ha de defensar una de les dues opcions, d'acord amb el text i la il·lustració.

d) Després de la lectura

Recorden el nom d'un altre animal del llibre que també es va triar com a marca de motos i de cotxes. Escriuen un poema de quatre versos: els dos primers han de ser onomatopeies i els següents, un diàleg entre dos observadors. Al poema de l'impala s'hi subratllava el dinamisme de l'animal: no podia estar-se quiet.

Activitat 5. Completeu aquest poema de quatre versos amb dues onomatopeies que representin moviment ràpid.

Onomatopeia!
Onomatopeia!
Qui creus que la cursa pot guanyar?
L'impala, no es pot atrapar.

6.4 Referents de l'autora i el seu món

Poema: Gat

a) Activitats prèvies a la lectura

Activitat 1

- Us agraden els gats?
- Hi ha algú que en tingui cap de mascota?
- Quins aspectes triaríeu per escriure un poema sobre aquest animal?

b) Lectura del poema en veu alta per part de l'ensenyant.

Escolta atenta de l'alumnat. Treball previ del lèxic:

Bàlsam: DIEC2: 2 m. [LC] Cosa que consola, suavitza, una pena, una aflicció.

c) Anàlisi del poema

Objectiu: relacionar el gat del referent literari amb el gat de la poeta.

Activitat 3. Referents del poema.

Per parelles, tornen a llegir el poema i copien el vers que conté les pistes per descobrir el protagonista del conte a què es refereix la poeta.

Reconstrueixen l'argument del conte i el paper del gat en la solució de la pobresa del seu amo. Poden llegir l'argument del conte a la Viquipèdia, si no es pot reconstruir a partir de les intervencions del grup, o l'ensenyant pot llegir una versió del conte.

Activitat 4. Descubrim la diferència entre el seu gat i el del conte.

Treball en grup. Posen en comú la tria de versos sobre el referent del poema i busquen la diferència entre el gat de la poeta i el del conte. Per descobrir-la han de rellegir la 2a i la 3a estrofa.

Activitat 5. Posem en comú les respostes per descobrir quina funció té la referència al gat amb botes amb relació a la presentació del gat de la poeta.

Poema Referent literari	Què conserva del conte?	La referència al gat del conte, quina funció té al poema?	Per què el gat de la poeta és el seu tresor? Com ho diu la poeta?
Gat Conte: El gat amb botes	[Dos elements de vestir: capell i botes. L'ajut del gat per enriquir el seu amo.]	[Serveix per mostrar l'oposició entre ajudar a fer-se ric o ajudar en moments tristos.]	[Perquè la consola quan està trista.] [Si el dolor em té abatuda, si la pena em consumeix, el seu ronc és una ajuda, és un bàlsam que em guareix.]
En aquest poema, la tria dels elements del conte serveixen per mostrar la contraposició entre béns materials i béns emocionals. Recordem que el gat del conte aconsegueix riqueses materials per al seu amo; en canvi, el gat de la poeta és el tresor, perquè quan està trista el ronc del gat la consola.			

d) Després de la lectura

Activitat 6. Treballem la rima.

Objectiu: saber reconèixer les rimes del poema.

Recordem que la rima és la repetició de sons a final de vers a partir de l'última vocal accentuada. Si es repeteixen vocals i consonants, la rima és consonant; si només es repeteixen les vocals, la rima és assonant.

Treball en petit grup. En les paraules que rimen en les tres estrofes del poema, subratllen els sons que es repeteixen en cada parella de paraules.

- 1a estrofa. Les paraules que rimen són: "endevina" i "fina"; "sent" i "pell".
- 2a estrofa. Les paraules que rimen són: "necessita" i "rica"; "capell" i "ell".
- 3a estrofa. Les paraules que rimen són: "abatuda" i "ajuda"; "consumeix" i "guareix".

Classifiquen aquestes rimes en consonants i assonants:

Rimes consonants	Rimes assonants

RECORDEM: La rima contribueix a la música del poema i en facilita la memorització.

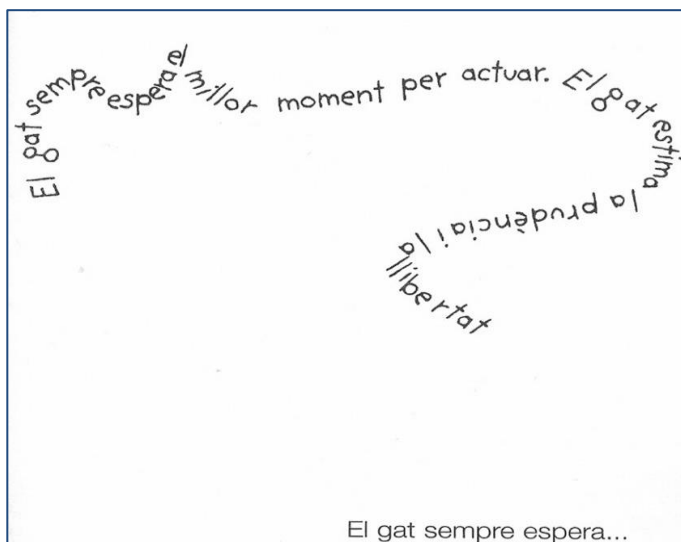
Activitat 7. Convertim en cal·ligrama una gregueria 9 de Ramón Gómez de la Serna sobre el gat.

⁹ Ramón Gómez de la Serna va escriure *greguerías* sobre molts animals; s'ha relacionat les *greguerías* amb aforismes que semblen versos, amb acudits amb cara de refrany i amb jocs de paraules que posen els mots a saltar a corda amb la imaginació. Vegeu HERNÁNDEZ, Francisco. "Prólogo", a: GÓMEZ DE LA SERNA, Ramón. *Zoológico de greguerías*. México: Ediciones El Naranjo, 2005.

Treball en grup. Trien una forma relacionada amb el gat (la seva silueta, un gat dalt d'un arbre, etc.) i escriviu-hi el text de la gregueria.

“Un gato subido a un árbol cree que se ha independizado del mundo.”

Aquí teniu un cal·ligrama de M. Josep Orobig sobre el gat:

QA. Activitats 13 i 14

Al quadern de l'alumne hi trobareu també dues activitats adreçades a explorar i reflexionar sobre formes de creació poètica: un acròstic i un cal·ligrama.

Activitat complementària

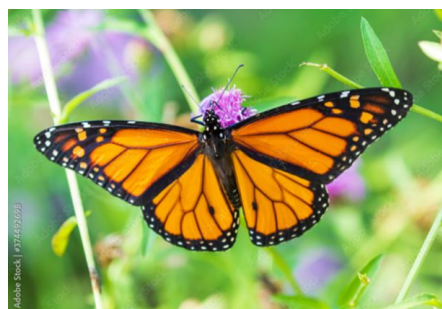
Podem llegir el poema “Rata”. Busquem el referent literari i descobrim els canvis de l'argument i la coincidència del final de la història. En aquest cas, els canvis són una crítica a la usura.

Poema: Papallones

a) Activitats prèvies a la lectura

Activitat 1. Preguntes:

- Us agraden les papallones?
- N'heu vist volar pels camps?
- Quin aspecte us sembla que triarà la poeta de les papallones?

b) Lectura del poema en veu alta, escolta atenta del text.

Treball de lèxic:

Esbart: 1 m. [LC] [AN] Grup de persones o d'animals. *Un esbart de jovencells capitanejats per l'hereu Moixó. Té un esbart de coloms que enamora.* DIEC2: <https://dlc.iec.cat/> [Consulta: 05/06/21]

Activitat 3. Treballem la rima.

Treball en grup. Llegeixen el poema en veu alta, escriuen les darreres paraules de cada vers i responen la pregunta següent: a rima d'aquest poema és assonant o consonant?

c) Anàlisi del poema

Objectiu: relacionar la imatge visual del poema amb la metàfora que conté.

Activitat 4. Treballem la metàfora.

Treball en grup. Els alumnes llegeixen el poema i responen la pregunta següent:

- Què tenen en comú les ales de les papallones i el moviment de l'aire?

Recordem que en la comparació es relacionen dues coses que tenen algun aspecte en comú (forma, color, mida, funció), amb un nexce de comparació, per exemple com.

En la metàfora es dona el nom d'una cosa a una altra que també té algun aspecte en comú, però no se les relaciona amb cap nexce de comparació. S'espera que els lectors descobreixin la relació entre les dues coses.

Si tornem a llegir el poema, descobrirem que la metàfora "ales d'aire" substitueix les paraules "esbart de papallones". Imaginem un esbart de papallones volant i podrem associar aquesta imatge visual a les ales de l'aire.

d) Després de la lectura

Activitat 5. Treballem la metàfora.

Per parelles, han de trobar la relació entre les metàfores i les paraules que substitueixen.

Poemes	Metàfores	Semblança
Papallona	Ales d'aire	Esbart de papallones [el moviment de les ales del grup de papallones]
Gat	Bàlsam	[ronc] funció

Recordem que tant la comparació com la metàfora es basen en una relació de semblança entre dos objectes, però en la metàfora s'elimina el nexce d'unió com.

Activitat 6. Transformem les metàfores en comparacions.

Poema	Metàfora	Comparació
Papallona	Ales d'aire	[Esbart de papallones com ales d'aire]
Gat	Bàlsam	[el seu ronc és un bàlsam]

Activitat 7. Relacionem un tret de la papallona amb els poemes de Miquel Desclot i Joana Raspall.

PAPALLONA

Papallona que revoles
per les branques del roser,
ets el pètal d'una rosa
o una ocella de paper?

Miquel Desclot

LA PAPALLONA

Si ve una papallona,
jo no l'agafaré;
que voli, que voli!
Al cel hi està més bé.
Les flors, com cada dia,
voldran fer-li un petó;
que hi vagi, que hi vagi,
que l'ompliran d'olor.

Joana Raspall

Activitat per parelles. Llegeixen l'apartat "Alimentació" de la papallona a:
<http://www.xtec.cat/~fturmo/d108/insectes/papallona.htm> [Consulta: 05/06/21]

Busquen quina relació tenen aquests insectes amb les flors. Copien la frase on s'explica aquesta relació. Llegeixen els poemes sobre la papallona de Miquel Desclot i Joana Raspall i responen les preguntes següents:

- En quin poema es relaciona la forma de la papallona amb el pètal d'una flor?
- En quin poema s'associa la relació papallona i flors amb la contribució a la pol·linització?
- Heu trobat cap metàfora en aquests dos poemes?

7. ACTIVITATS POSTERIORES A LA LECTURA

7.1 Treball de recapitulació d'aprenentatges conduït per l'ensenyant

Objectius:

- Recapitular els aprenentatges de l'alumnat durant el procés de lectura guiada amb relació al tipus de referents i a les diferents maneres de treballar-los la poeta.
- Construir una interrelació entre el substrat comú cognoscitiu i afectiu de l'alumnat format per textos literaris i musicals i els poemes del llibre llegits i comentats entorn dels animals.
- Ampliar el substrat cognoscitiu de l'alumnat amb informació literària, musical i cultural relacionada amb alguns poemes del llibre.
- Fer viure la importància de la reelaboració de textos en la creació literària.
- Compartir l'experiència a partir del web del centre.

Activitat 1. Treball per a tot el grup. Completen la taula següent a partir dels divuit poemes llegits i treballats a l'aula. Si el professorat ha tret o afegit poemes, l'activitat es farà segons la tria de poesies que ha treballat el grup.

Tipus de referent	Títols dels poemes	Què ha triat del referent?
Literari Rondalla o conte Faula Novel·la d'aventures Mite Frase feta Embarbussament		
Musical		
Cultural		
Món de la poeta		

Fases de l'activitat:

1) Distribuïm els títols dels poemes següents en la segona columna en funció de tipus de referent que ha triat la poeta: "Bou", "Cigne", "Formiga", "Llop", "Dofi", "Nàutil", "Mussol", "Impala", "Quica", "Tigre", "Elefant", "Oques", "Ocell", "Colom", "Lleó", "Jaguar", "Gat", "Papallones".

QA. Activitat 16. Al quadern de l'alumne hi trobareu un suport per a aquest moment de l'activitat.

2) Triem una de les opcions següents per posar a la tercera columna amb relació als aspectes dels referents que ha escollit la poeta en cada poesia:

- tria el protagonista i manté fidelitat a l'argument,
- parteix d'alguns aspectes del text de referència,
- manté els elements de procedència, però n'altera alguns aspectes,
- el referent hi actua com a pretext.

3) Escrivim els títols dels poemes que contenen crítiques a la contaminació i als problemes de supervivència d'alguns animals.

Activitat 2. Creem un poema que tingui com a referent *Els músics de Bremen*. Podem triar una escena de la història, com ha fet la poeta a "Bou".

Fases de l'activitat:

1) Veure una versió del conte, explicada en valencià, audiovisual del treball guanyador dels premis 2009 a la millora del rendiment escolar, del CEIP Pou de la Muntanya, de Dènia (Alacant):

<https://www.youtube.com/watch?v=nHY11mTLQA0> [Consulta: 05/06/21]

2) Pensar si es tria una escena o tot l'argument. A tall d'exemple, si es tria l'escena, davant la finestra de la casa abandonada per espantar els lladres, es pot jugar amb els sons dels quatre animals i els noms de les seves accions, la posició dels animals i la fugida dels lladres de la casa.

3) Ordenar els set versos de manera que reproduïxien l'escena dels quatre animals, l'un damunt de l'altre, quan espanten els lladres:

Els lladres fugen ben espantats
L'ase brama: ihà, ihà ihò-ihò, iha
Els quatre amics estan preparats
El gat miola: meu, mau, marrameu
El gall canta: quicquiriquic
El gos borda: bup, bup, bup

Activitat 3. Al costat de les relacions de paraules següents, relacionem amb una fletxa les que tenen el mateix significat:

agranar	rentaplats
llavaplats	urpa
grapa	cigala
xicalla	surt
xitxarra	escombrar
ix	mainada

Activitat 4. Preparem una lectura de poemes, precedida per la presentació del referent literari, musical o cultural per compartir la seva experiència lectora.

Per parelles, preparen la presentació d'un dels poemes treballats:

- han d'assajar la lectura en veu alta,
- han de recuperar el tipus de referent (literari, musical, cultural)

El grup classe prepara la introducció de la lectura, es pot partir d'un guió amb els punts següents:

- breu presentació de la poeta,
- l'il·lustrador i el poemari,
- situació del llibre en el gènere bestiaris
- explicació de la singularitat d'aquest bestiar: la presentació d'animals a partir de referents literaris, musicals o culturals,
- explicació de la seva reacció (els ha agradat, els ha sorprès...).

Podem triar compartir la lectura en una sessió per als membres de l'escola i les famílies o enregistrar un vídeo i penjar-lo al web del centre.

QA. Activitats 17, 18 i 19

Són activitats que pretenen interpel·lar l'alumne després d'haver llegit tot el llibre i els demanem l'opinió i argumentació. Una pregunta va adreçada als gustos i preferències sobre un dels poemes, l'altra indaga sobre els coneixements assolits del gènere dels bestiaris i la darrera es relaciona amb l'ofici de poeta.

QA. Activitat 20

Acabem el quadern de l'alumne amb una activitat motivadora després de tot el treball dut a terme: escriure un missatge a l'autora i a l'il·lustrador.

8. BIBLIOGRAFIA

a) Sobre didàctica de la poesia i poesia a l'escola

BALLESTER, Anna. *Poemania. Guia pràctica per fer lectors i lectores de poesia*. Dibuixos de Quim Bou. Alzira: Bromera, 2009.

BESORA, Ramon. *Poesia i escola*. Barcelona: Barcanova, 1999.

BONMATÍ, Ricard. *Poesia a l'escola. Com fer grans lectors i recitadors*. Barcelona: Rosa Sensat, 2008.

BORDONS DE PORRATA-DORIA, Glòria; PRATS RIPOLL, Margarida. "La poesia a primària en el segle XXI". *Guix*, 454 (2019): 14-19.

GARCÍA MONTERO, Luis. *Lecciones de poesía para niños inquietos*. Il·lustracions de Juan Vida. Granada: Editorial Comares, 1999.

MILIAN, Marta. "Una exposició de poesia: poemes per llegir i comprendre, per dir, per mirar, per jugar", a: *Seqüències didàctiques per aprendre a escriure*. Barcelona: Editorial Graó, 2003, p. 123-130.

MORENO, Víctor (1988). *Va de poesía: propuestas para despertar el deseo de leer y escribir poesías*. Pamplona: Pampeia.

Escola Catalana. Entrevista a Miquel Desclot. Articles de Carme Alcoverro, Josep M. Aloy, Ramon Bassa i Martín, Margarida Prats Ripoll, Pere Martí Bertran, Lola Casas, Ricard Creus i Josep M. Sala-Valldaura, núm. 406 (gener 2004).

Maletes viatgeres de poesia. Cicle superior: <http://www.xtec.cat/crp-baixllobregat6/mesv/PoesiaCs.pdf> [Consulta: 05/06/21]

Viu la poesia: www.viulapoesia.com [Consulta: 05/06/21]

Magpoesia Quadern de poesia per al CS d'ensenyament primari : <http://magpoesia.mallorcaweb.com/quaderns/csactivitats.html> [Consulta: 05/06/21]

b) Sobre bestiaris i el món dels animals

Cavall Fort, núm. 977/978, dossier "Bestiari, la poesia i els animals". Abril de 2003.

Cavall Fort, 825/826, dossier "L'Arca de Noé i l'extraordinari món dels animals". Desembre de 1996.

Informació sobre animals del nostre entorn:

<http://www.xtec.cat/~fturmo/d108/animals.htm> [Consulta: 05/06/21]

Frases fetes sobre animals:

[https://ca.wikiquote.org/wiki/Categoria:Frases fetes sobre animals](https://ca.wikiquote.org/wiki/Categoria:Frases_fetes_sobre_animals) [Consulta: 05/06/21]

Nàutil:

<https://www.aquariumbcn.com/especies/ca/n-ca/nautil/> [Consulta: 05/06/21]

Impala:

https://es.wikipedia.org/wiki/Aepyceros_melampus#Caracter%ADsticas [Consulta: 05/06/21]

c) Sobre La selva en vers

Crítica del llibre a *Faristol*:

<https://www.clijcat.cat/faristol/llibre-cercat/La-selva-en-vers&llibre=1396> [Consulta: 05/06/21]

Propostes didàctiques de Maria Viu sobre *La selva en vers*:

https://bromera.com/infantil-juvenil/tl_files/pdfs/propostes/9788498244311_PD.pdf [Consulta: 05/06/21]

d) Sobre l'autora i l'il·lustrador

Presentació de l'autora al web de Bromera:

<https://bromera.com/educacio/1288-maria-dolors-pellicer> [Consulta: 05/06/21]

GARCÍA APARICIO, Pilar (2011). "L'obra poètica de Maria Dolors Pellicer". *L'Aiguadolç*, 39: 49-66.

Web de l'il·lustrador: <https://www.pacogimenez.com/ca/> [Consulta: 05/06/21]

Lliurament del Premi Nacional d'Il·lustració a Paco Giménez:

<https://apuntmedia.es/va/noticies/cultura/paco-gimenez-premi-nacional-dillustracio-del-2019> [Consulta: 05/06/21]

e) Sobre figures retòriques

<http://www.xtec.cat/~jroca124/figures.htm> [Consulta: 05/06/21]

f) Enllaços a poemes sobre animals

"Cigne". Musicada per Trobaversos:

<https://www.youtube.com/watch?v=xED2ehDrSb8> [Consulta: 05/06/21]